

DRUGI DAN KONGRESA ZA TELESNO KULTURO V BEOGRADU

Za enotne akcije in stalna materialna sredstva

Sinoči je bilo zaključeno delo v vseh treh komisijah kongresa, ki bo na današnjem plenumu sprejel posamezna poročila in nato sestavil ter odobril sklepe za nadaljnje delo...

BEOGRAD, 7. NOV. KONGRES ZA TELESNO KULTURO, KI SE JE VČERAJ ZACEL, JE DANES ZJUTRAJ NADALJEVAL Z DELOM. NA DELOVNEM PROGRAMU SO BILI RAZGOVORI V POSAMEZNIH KOMISIJAH. V PRVI KOMISIJI SO RAZPRAVLJALI O ORGANIZACIJSKIH VPRAŠANJH IN KADRIH, V DRUGI O VLOGI KOMUNE V TELESNI VZGOJI TER O IZGRADNJI OBJEKTOV IN MATERIALNO-FINANCIHNIH PROBLEMIH, V TRETJI PA O TELESNI KULTURI KOT SREDSTVU ZA ZBOLJŠANJE LJUDSKEGA ZDRAVJA IN NJENEM VPLUVU NA ZBOLJŠANJE DELOVNE STORILNOSTI.

RAZPRAVA O GLAVNEM REFERATU

Po dopoldanskem delu v vseh treh skupinah se je ob 12. uri nadaljevala razprava o glavnem referatu. Pred tem je delovni predsednik Miša Pavličević s krajšim nagovorom obudil spomine ob 41. obletnici Oktobrske revolucije. Po tem slovesnem vložku v spomin na Oktobrsko revolucijo so delegati nadaljevali razpravo o glavnem poročilu Slavka Komarja.

V dopoldanskem razgovoru so sodelovali Novak Mastilović, Rade Kušić, Mišević Radovanović, Voja Stanojević in Radičević Jovanović. Vsi govorniki in tudi ostali udeleženci so med razpravo opozarjali na pomen vseh odločitev, ki jih bo moral vpeljati kongres za nadaljnji razvoj telesne kulture s posebnim zornikom na delo tistih organizacij, v katerih delujejo govorniki.

Predsednik TVD Partizana Jugoslavije Milivoje Radovanović je opozoril na uspehe, ki jih je že dosegla ta organizacija, hkrati pa dodal, da še niso zadovoljivi glede na ugodne možnosti za razvoj Partizana. Zadnji govornik v dopoldanski diskusiji Radičević Jovanović je predlagal, da bi naj v našem športu docela odpravili profesionalizem in uvedli amaterstvo na čimširši osnovi.

PODROBEN PRETRES NAJBOLJ PERECHIH PROBLEMOV

V prvi kongresni komisiji, ki razpravlja o organizacijskih in kadrovskih problemih, je dopoldne govorilo 18 delegatov vodilnih ljudi višje postavke kot pa ostali člani delovnega kolektiva. Nadalje je bilo ugotovljeno, da na primer plača obratovodje tovarne ni bila v skladu z njegovo strokovno izobrazbo in znanjem. Nepravilnosti so se dogajale tudi pri delitvi presežnih plač, saj so vodilni ljudje dobili mnogo več, kot pa so zaslužili. Značilno je, kako so delili nagrade za dograditve žilnice. Največ so dobili tisti, ki so imeli najmanj zaslug, najmanj pa delavci, ki so si zaslužili prizadevanje, da bi žilnica čimprej skotčila. Mojster žilnice je dobil 50.000 din, direktor 30.000 din, obratovodja tovarne 30.000 din, glavni računovodja 30.000 din, komercialni direktor 30.000 din, delavci pa od 3-12.000 din. Za zasluges pri dograditvi žilnice je bil nagraden celo nekdo, ki je že leto v šoli za obratovodje v Zagrebu.

Govorniki so se zedinili, da morajo biti vse akcije enotne, delo vseh organizacij na tem področju pa koordinirano v smeri izboljšanja splošne ravni telesne kulture. Do izraza je prišlo splošno naziranje, da je treba delovni program v mnogih šolah menjati in ga bolj približati učencem samim. Aktivnost v prostih šolskih urah pa ne bi smela sloneti samo na učencih, marveč bi morali tudi vzgojitelji skrbeti za načrtno vezbanje. Za vzgojo strokovnega kadra je treba izkoristiti delavske univerze, mladinske delovne akcije in športna sredstva. Seveda pa bi bilo treba izdelati tudi enoten program za šolanje. Diskutantji so omenjali slab odziv mladino za vpis na šole za telesno vzgojo, kar je posledica slabega nagrajevanja takih strokovnjakov, nezadostnega ugleda v šolskem zboru in slabih možnosti za nadaljnjo strokovno izobraževanje.

Nadalje je bilo poudarjeno, da so enak vzrok tudi za slab odziv med žensko mladino za take šole in hkrati za gojitev športa vobče. Prav zato je potrebno tudi na področju telesne kulture znanstveno delo vseh ustreznih strokovnih ustanov. Seveda pa mora tudi športni tisk spremljati dogodke v vseh športih, ne pa samo tiste, ki privlačujejo množice ljudi.

ZAGOTOVITEV SREDSTEV

V drugi komisiji, v kateri razpravljajo o telesni kulturi v občinah, so v tem delu razprave menili, da bi bilo treba za telesno vzgojo razen skupnih in občinskih sredstev zagotoviti tudi sredstva iz skladov za preventivno zdravstveno zaščito in strojno opremljenosti, kar so predlagali, plavanje, atletika in še nekateri drugi športi njen sestavni del.

Za telesno vzgojo bo v prihodnje treba zagotoviti čvrste temeljne vire. V nekaterih ekonomsko močnih komunah so bili na tem področju doseženi dober lepi rezultati. V Ljubljani je bil s posebno odločbo povečan davek na promet z alkoholnimi pijačami (za 5 odst.). Ustanovitev tega sklada je dobra osnova za nadaljnji razvoj množične telesne vzgoje in izgradnje novih objektov. V nekaterih vojudinskih mestih so občine ustanovile posebne družbene organe za upravljanje s športnimi objekti, ki jih zdaj složno izkoriščajo šole, prebivalci, pripadniki JLA in športne organizacije. Te objekte vzdržujejo komunalne ustanove.

OBJEKTI IN IGRISKA

V razpravi o novih in o vzdrževanju starih objektov, je bilo

naglašeno, da primanjkuje naprav za množično telesno vzgojo, zlasti v industrijskih središčih in na podeželju. Stroški za elektriko in vodo, kakršne plačujejo industrijska podjetja, znatno otežujejo njihov materialni položaj. Številne objekte bi bilo treba odvzeti športnim organizacijam in jih dati na voljo za množično uporabo. Posamezni klubji namreč sodijo, da so športni tereni, ki jih je zgradila skupnost, njihova last. Nogometni klub v Dubrovniku na primer je prepovedal srednješolske igre na igrišču, ki ga uporablja klub.

Zborovalci so se nadalje odločili, da bo treba v prihodnje graditi nove kompleksne objekte za vse športne vrste. Treba bo nameniti posebne objekte za otroke, zraven katerih bo lahko tudi mali gojila nekatere športe. Objektov za množično telesno vzgojo v velikih mestih ni treba graditi v predmestju, ker so tako prebivalcem nedostopni. Izgradnje velikih športnih terenov za privlačne športe ne bi smela podpirati skupnost, ker služijo samo za maloštevilne vrhunske športnike. Za izgradnjo športnih objektov, ki jih bodo množično izkoriščali, je treba pridobiti mladino, prebivalstvo in pripadnike JLA.

Iz razprave o telesni kulturi na vasi se je pokazalo, da je kljub popolni preobrazbi telesna vzgoja še vedno zapostavljena in se ji tam ne posvečajo dovolj pozornosti. Pomanjkanje športnih igrišč je za zdaj poglavita ovira za razmah telesne kulture. Dvorane v zadruhnih domovih, ki bi bile pozimi lahko središča športne dejavnosti, se pretežno rabi za povsem druge namene.

Učitelji in prosvetni delavci na vasi se niso dovolj vključili v telesno vzgojo. Se posebno pa je občutil pomanjkanje naprav in rekvizitov. Prav zato bi bilo treba razen novih športnih objektov zlasti skrbeti za prepotrebne rekvizite.

V KORIST ZDRAVJA, RAZVEDRILA IN ODMORA

V tretji delovni skupini, ki razpravlja o pomenu telesne vzgoje za ljudsko zdravje in telesni kulturi kot razvedrilo, aktivnega odmora in njenem vplivu na delovno sposobnost, so ugotovljali, da mehanizirani delovni proces v tovarnah omejuje telesno aktivnost delavcev, kar seveda kvarno vpliva na zdravje. Posledica je seveda manjša proizvodnost. Tej slabosti se bo treba izogniti z doležnimi oblikami telesnih vaj za vse kategorije delavcev v gospodarskih organizacijah. Za

take načrte pa pri nas ni dovolj strokovnih delavcev, tako da bi bilo treba ustanoviti komisije, ki naj bi pripravile priporočila o oblikah in vrstih telesne aktivnosti za vse kategorije delavcev v industriji in drugih gospodarskih panogah.

Prosti čas je treba seveda porabiti kar najpreudarnije in najkoristneje, ob nedeljah pa zahajati na dobro pripravljene izlete. V naravo, ki naj bi jih pripravljala društva prijateljev prirode, pomagale pa jim pri tem šole, družbene organizacije in zdravstvena služba.

Prosti čas je treba seveda porabiti kar najpreudarnije in najkoristneje, ob nedeljah pa zahajati na dobro pripravljene izlete. V naravo, ki naj bi jih pripravljala društva prijateljev prirode, pomagale pa jim pri tem šole, družbene organizacije in zdravstvena služba.

Iz razprave o telesni kulturi na vasi se je pokazalo, da je kljub popolni preobrazbi telesna vzgoja še vedno zapostavljena in se ji tam ne posvečajo dovolj pozornosti. Pomanjkanje športnih igrišč je za zdaj poglavita ovira za razmah telesne kulture. Dvorane v zadruhnih domovih, ki bi bile pozimi lahko središča športne dejavnosti, se pretežno rabi za povsem druge namene.

Učitelji in prosvetni delavci na vasi se niso dovolj vključili v telesno vzgojo. Se posebno pa je občutil pomanjkanje naprav in rekvizitov. Prav zato bi bilo treba razen novih športnih objektov zlasti skrbeti za prepotrebne rekvizite.

V KORIST ZDRAVJA, RAZVEDRILA IN ODMORA

V tretji delovni skupini, ki razpravlja o pomenu telesne vzgoje za ljudsko zdravje in telesni kulturi kot razvedrilo, aktivnega odmora in njenem vplivu na delovno sposobnost, so ugotovljali, da mehanizirani delovni proces v tovarnah omejuje telesno aktivnost delavcev, kar seveda kvarno vpliva na zdravje. Posledica je seveda manjša proizvodnost. Tej slabosti se bo treba izogniti z doležnimi oblikami telesnih vaj za vse kategorije delavcev v gospodarskih organizacijah. Za

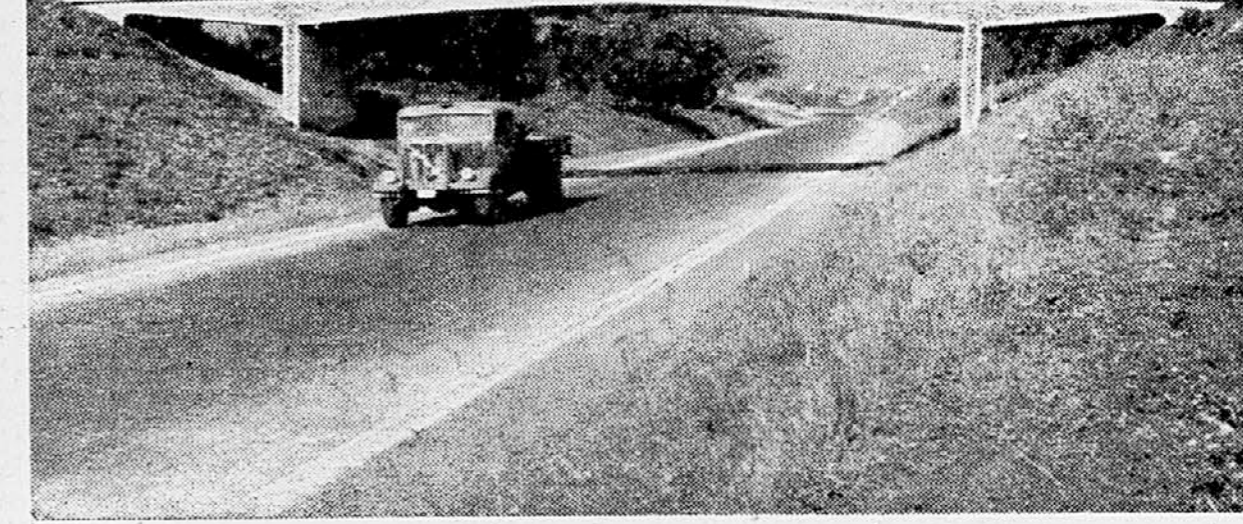
Znak in zastava ZKJ

Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije je te dni sprejel sklep o razmerjih in velikosti znaka in gesla na zastavi ZKJ. V 52. členu statuta ZKJ je rečeno, da je znak ZKJ rdeča peterokraka zvezda s srpom in kladivom v sredini. Srp in kladivo ter robovi zvezde so zlate barve. Pod zvezdo med njenima krakoma pa so začrtane črke Zveze komunistov Jugoslavije — ZKJ. V istem členu je nadalje rečeno, da je zastava ZKJ rdeča, razmerje dolžine med širino pa je 2:1. V gornjem levem kotu je znak ZKJ z napisom nad zvezdo: Proletarj vseh dežel, združite se.

Da bi se doseglo enotno izvajanje tega člana statuta, je CK ZKJ sprejel še navedeni sklep. Odlok navaja natančno mesto in velikost znaka in gesla na zastavi, za katero je razmerje med stranicama že določeno v statutu. Velikost znaka in gesla in njuno mesto na zastavi, ki ju navaja sklep, velja za zastavo v velikosti 1 x 2 metra, tako da se pri vsaki spremembi velikosti zastave lahko določita tudi velikost znaka in gesla ter njuno mesto.

Sklep bo izveden v Zvezi komunistov Jugoslavije do konca tega leta, tako da bodo nove zastave že na proslavah 15-letnice ustanovitve nove Jugoslavije — 29. novembra.

Avtomobilska cesta Ljubljana—Zagreb čaka na otvoritve. Na sliki: začetek asfaltne ceste pri Ivančni gorici. — (Foto: Strnad)

POSVETOVANJE O TEHNIČNI IN FIZIČNI ZAŠČITI PRI DELU

Inšpekcija dela premalo učinkovita

Zaradi stalnega naraščanja poškodb pri delu bo treba izboljšati in razširiti inšpekcijsko službo

BEOGRAD, 7. nov. (Tanjug). V Beogradu se je danes začelo posvetovanje o tehnični in higienski zaščiti pri delu in o delavnosti službe inšpekcije dela. Posvetovanje je vodil sekretar za delo pri zveznem izvršnem svetu Moma Marković, navzoči pa so bili tudi sekretar centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Olga Vrabčić, pomočnik sekretarja za delo pri zveznem izvršnem svetu Jovan Popović in zvezni inšpektor dela Anton Rob.

Član zveznega izvršnega sveta Moma Marković je opozoril na aktualnost problema tehnične in higienske zaščite pri delu. Iz gradiva, ki je bilo dostavljeno udeležencem posvetovanja, je razvidno, da je bilo lani nad 200.000 poškodb pri delu, za okoli 48.000 več kakor prejšnje leto. Največ poškodb

še. Gre za področje in pristojnost inšpekcije dela pri izvajanju zakona o delovnih odnosih in predpisov o higiensko-tehnični zaščiti pri delu. Pojavili sta se dve mnenji; po prvem naj bi se razširile pristojnosti, po drugem pa zožile.

O načrtu zakona o inšpekciji dela bo brzkone zvezna ljudska skupščina razpravljala še letos. Pripravlja se tudi vrsta novih predpisov s tega področja, izpolnjeni pa bodo tudi sedanji predpisi z novimi določbami.

Gospodarske organizacije so v zadnjem času določile znatna sredstva za izboljšanje delovnih pogojev, za nabavo osebnih zaščitnih sredstev, za zaščito pri delu, za nabavo sredstev za prvo pomoč itd., toda vse to še ni dovolj. Tem problemom ne posvečajo dovolj pozornosti niti delavski sveti niti organi oblasti niti upravni organi. Se vedno gledajo na določanje sredstev za ureditev teh problemov kakor na odvečne izdatke.

V razpravi so poudarili, da je treba razen problemov, ki bodo urejeni z novim zakonom o inšpekciji dela, posvetiti pozornost strokovnemu usposabljanju inšpektorjev in njihovemu nagrajevanju.

Organi delavskega samoupravljanja naj delajo za higiensko-tehnično zaščito bolj sistematično in vztrajno, sindikalne organizacije pa naj bodo organizatorji in pobudniki te delavnosti.

Moma Marković je nato opozoril na nekatere bistvene probleme, glede katerih naj bi na današnjem posvetovanju zavzeli jasno in določeno stališče.

Kljub vsemu pa ne smemo podcenjevati uspehov. Kljub vsem subjektivnim in objektivnim težavam so znatno napredovala prizadevanja za povečanje zaščite pri delu. Velika zasluga za to pripada službi inšpekcije za delo.

Moma Marković je nato opozoril na nekatere bistvene probleme, glede katerih naj bi na današnjem posvetovanju zavzeli jasno in določeno stališče.

Kljub vsemu pa ne smemo podcenjevati uspehov. Kljub vsem subjektivnim in objektivnim težavam so znatno napredovala prizadevanja za povečanje zaščite pri delu. Velika zasluga za to pripada službi inšpekcije za delo.

Moma Marković je nato opozoril na nekatere bistvene probleme, glede katerih naj bi na današnjem posvetovanju zavzeli jasno in določeno stališče.

Kljub vsemu pa ne smemo podcenjevati uspehov. Kljub vsem subjektivnim in objektivnim težavam so znatno napredovala prizadevanja za povečanje zaščite pri delu. Velika zasluga za to pripada službi inšpekcije za delo.

Čas jih je prehitel

Iz ugotovitev posebne komisije OK ZKS Ljubljana v trboveljski cementarni ne bi rad naredil senzacije, ker s tem ne bi nikomur koristilo. Namen mojega pisanja je, da opozorim na napake v cementarni vse tiste delovne kolektive, kjer se tudi dogaja kaj podobnega, kajti bitka proti birokratizmu, kakor je dejal to. Stane Kavčič na III. plenumu republiškega sveta sindikatov Slovenije, še ni povsod do kraja dobljena.

Ugotovitve plenuma v mnogocem veljajo tudi za trboveljsko cementarno, kjer se je delavsko samoupravljanje vse bolj pretvarjalo v »družinsko upravljanje«, kar z drugo besedo pomeni, da so posamezniki, ki jih povezujejo bližnje in daljnje sorodstvene vezi, vzeli delavsko samoupravljanje v zakup. V vseh odločilnejših tovarniških institucijah so sedeli eni in isti ljudje, ki so vedno imeli zadnjo besedo. Take zoževalne težnje so nujno privede do tega, da so se organi delavskega samoupravljanja spremenili v poslušni aparat, ki je vedno pritrjeval vsem že vnaprej pripravljanim sklepom. Zaradi tega ni nič čudnega, če so se v poslovanju cementarne ovgajale nezakonitosti, brezdušen odnos do ljudi, protekcija in podobno. Posledica samovolje so postale zadnje čase že tako kričeče, da je moralo priti do njihovega razkritja, četudi so bile že prej javna tajna. Za to, da niso prišle napake, je prej na dan, so krivde tudi zastetne politične sile v podjetju, ki niso reagirale na nezdružljive pojave ali pa so jih celo neredko propagirale na nezdružljive pojave ali pa so jih celo neredko propagirale kot socialistične. Krivi pa so tudi politični činitelji v občini, ki ne bi smeli čakati na prihod komisije OK ZKS, ampak bi morali sami že prej preprečiti nadaljnje napake v cementarni. S tem bi koristili ne samo delovnemu kolektivu in celotni skupnosti, ampak tudi ljudem, ki so bili zaradi grobih napak in samovolje odstranjeni z odgovornih položajev in izključeni iz Zveze komunistov ali pa kaznovani z drugimi partijskimi kaznimi.

Kaj je pravzaprav ugotovila komisija OK ZKS v trboveljski cementarni? Kakor rečeno, so bili vodilni položajni ljudje, ki so bili med seboj sorodstveno povezani. Mimo direktorja je bil v tovarni zaposlen tudi njegov sin kot obratovodja kamnoloma, kot bratje in drugi. Druga »veja« sorodnikov je bila povezana s prvo preko obratovodje tovarne, direktorjevega svaka. V kolektivu je imel svoje sorodnike tudi komercialni direktor, ki je skupaj z ostalima »vejama« predstavljal tako imenovano družinsko samoupravljanje. Le-to je bilo zastopano v delovnem svetu s 7 člani, v upravnem odboru s 3 člani, v tovarniškem komiteju ZK s 4 člani, v komisiji za sklepanje in odnove delovnega razmerja s 3 člani itd. V takem okolju se demokratičnost v kolektivu razumljivo — ni mogla uveljavljati. Kajti kamorkoli se je človek obrnil, je naletel na tri sorodstvene »veje«, ki so imele v tovarni odločilno besedo.

Komisija je ugotovila nepravilnosti v premisknem pravilniku, ki je dopuščal premikanje tudi takih oseb, ki do te mere niso bile upravičene ali na vsej ne v taki višini. Pregled tarifnega pravilnika je pokazal, da so imeli sorodniki

VČERAJ IN DANES

Plenum zveznega centra za elektroniko

Ljubljana, 7. nov. Včeraj popoldne je bil v palači PIT V. plenum Zveznega centra za elektrotehniko, telekomunikacije in avtomatizacijo. Udeležili so se ga zastopniki iz vseh jugoslovanskih republik. Pred leti ustanovljen Center je priredil številne strokovne konference, posvetovanja in seminarje. Stalno je tudi sodeloval z družbenimi in gospodarskimi organizacijami, društvi inženirjev in tehnikov ter znanstvenimi inštituti doma in v tujini. Razen tega so izdajali tudi strokovne publikacije. Jugoslovanski komite za elektro-telekomunikacije, kot so preimenovali Center bo skupno z Elektrotehničkim društvom Hrvatske priredilo prihodnjo konferenco drugo jesen v Zagrebu.

Brez karneta čez mejo

Prejšnji teden so naše obmejne oblasti ukinile karnet za prestop meje proti Italiji z motornimi kolesi. Tako se sedaj lahko peljejo imetniki omejnih propustnic v Trst z lastnimi vozili čez važnejše obmejne prehode. To olajšava pomeni delno razbremenitev javnega avtobusnega prometa na progah proti Italiji in nazaj. Kljub številnim program so namreč avtobus vedno polni. F. M.

Več aktivnosti v sindikalnih podružnicah

Kranj, 7. nov. Popoldne je bilo v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju posvetovanje s predsedniki izvršnih odborov sindikatov po podjetjih v kranjski občini, da bi se pogovorili o pripravah na bližnje občne zbornice sindikalnih podružnic. Največ je bilo govora na tem posvetovanju, da so v splošnem

odbori in člani sindikalnih podružnic premalo aktivni prav pri zaposlovanju novih ljudi v podjetjih, kakor tudi o fluktuaciji delavcev iz enega podjetja v drugega. Takih delavcev je v kranjski občini okoli 600. Zelo važen je sklep, ki so ga sprejeli na tem posvetovanju, da bo treba v sindikalne odbore vključevati mladino in člane Zveze komunistov, ki naj bi poživili delo v sindikalnih podružnicah. —Z. M.

Svetozar Vukmanović v Skopju

Skopje, 7. nov. (Tanjug). Predsednik centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Svetozar Vukmanović je imel danes v Skopju razgovor s sindikalnimi voditelji Makedonije. Ob tej priložki je navedel naloge sindikalnih organizacij pri zboljšanju življenjskega standarda delavcev in uslužbenecv. Govorila je tudi o problemih in nalogah sindikalnih organizacij v politično-organizacijskem sektorju dela.

Združevanje proizvajalcev motornih vozil

Sarajevo, 7. nov. (Tanjug). V Vogošči je bila seja upravnega odbora Združenja proizvajalcev motorjev in motornih vozil, na kateri so razpravljali o poslovanju združenju, prodaji izdelkov in novem sistemu nagrajevanja. Tako bo n. pr. Tovarna avtomobilov v Mariboru ustanovila poslovno združenje s svojimi kooperati za proizvodnjo kamionov. Sklenili so, da bodo sklicali skupen sestanek zastopnikov podjetij, zunanje trgovine in Zunanjetrgovinske zbornice, na katerem bi izdelali konkretno predlog o ustanovitvi poslovnega združenja v skladu s poslovanjem zunanjetrgovinskih organizacij. Ugotovili so tudi, da so se v mnogih podjetjih povečale zaloge končnih izdelkov.

HUD POTRES V DALJAVI

Ljubljana, 7. nov. Astronomsko-geofizikalni observatorij univerze na Golovcu javlja: Dne 7. novembra je zabeležil horizontalni seizmograf ob 0.10 uri 22,7 sekunde po srednjeevropskem času začetek katastrofalnega potresa v razdalji okoli 9150 km. Največji premik tal v Ljubljani je bil 2500 mikronov. Zarišče potresa, ki je trajal dve uri 44 minut, je bržkone v Kurilskem otočju med Japonsko in Kamčadok.

Beograd, 7. nov. (Tanjug). Sinoči ob 0.10 uri in 16 sekund so zaznamovali aparat seizmološkega zavoda v Beogradu začetek katastrofalnega potresa v razdalji 8.670 km severno-vzhodno od Beograda.

Obvestilo poslušalcem RTV Ljubljana PREUREDITEV VELIKEGA ODDAJNIKA RADIA LJUBLJANA

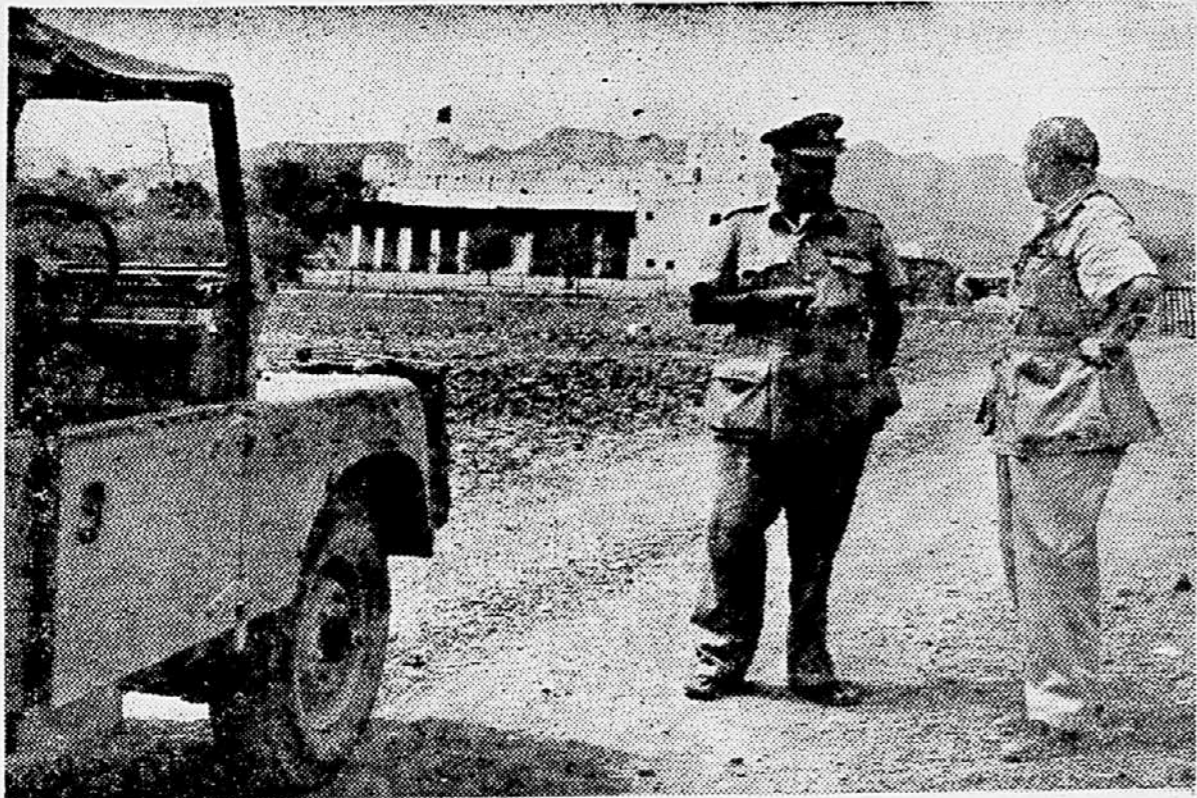
Veliki 135-kilowattni oddajnik Radia Ljubljana Domžalah bomo opremili z modernimi končnimi elektroničnimi — tako imenovanimi vaptotoni. Ta preureditev zahteva, da veliki oddajnik v Domžalah nekaj časa ne bo oddajal.

Od 5. novembra dalje dela veliki oddajnik samo od 3.00 do 8.00 in od 16.00 do 24.00, medtem ko med 8.00 in 16.00 uro oddaja na val 327,1 m 10-kilowattni rezervni oddajnik.

Od 16. do približno 23. oziroma 25. novembra bo veliki oddajnik izključen in bo Radio Ljubljana oddajal od 5.00 do polnoči samo z rezervnim oddajnikom, rejni postaji Radio Maribor in Radio Celje pa boste ves dan prenašali glavni program.

Med preurejevanji, predvsem v večernih urah, bodo oddaje šibkeje in verjetno jih bodo motile postaje na sosednjih valovih. Po 23. oziroma 25. novembru bo veliki oddajnik spet redno oddajal s polno močjo.

RTV LJUBLJANA 6796-F

Britanska fotografija kaže majorja Pata Graya, bivšega oficirja arabske legije (ki je bil odstranjen skupaj z generalom Glubbom), člana britanske misije v Omanu, pred trdnjavo, ki brani prhode v Muskat, sedež sultana bin Taimurja.

»ZELENA GORA« JE SPET OŽIVELA

Agencijska poročila iz Londona te dni spet poročajo o »vojni« med sultanom Omanom in Muskatu in omanskim imamom, ki kažejo, da spor, zdaj star približno tri leta, ni mrtve in da — nasprotno — utegne v kratkem preiti v novo, ostrejšo obliko kot doslej. Sultan Said bin Taimur je kot poročajo zaprosil v Londonu za vojaško in denarno pomoč in oboje tudi dobil. Čemu? Zastopnik Foreign Officea je pred nekaj dnevi izjavil, da je dežela mirna, razen omejenega območja Džebel Akhdarja, »zelene gore« v osrčju dežele, kjer se še držijo plemenski tolpe, zveste imamom Ghalibu ben Aliju...

Poznavalec Srednjega vzhoda, libanonski velepodjetnik in politik Emil Bustani piše v svoji knjigi »Dvomi in dinamiki« o Muskatu in Omanu: »Sultanat Muskata in Omana doslej še ni dal petroleja in ne kaže nobenih poudarjenih znakov, da se bo to zgodilo. Za življenje se oslanja na naravnost surrealistično kombinacijo izvoza — kadijo in datlje. Toda razen zadeve z Bureimijem ima še druge težave. Decembra 1955 je bilo rečeno, da so »nezvesti« sekije zasnovali zaroto proti sultanu s pomočjo tujega zlata, orožja in propagande«. Proti nezadovoljnemu so podvzeli odločne akcije. Preglani so jih v gorске prelaze, kjer so, kot kaže, še danes. (Britanske čete so bile uporabljene za razne pohode v korist sultana in slišati je bilo običajne propagandne vesti o krvavih bitkah, pokoljih in ropanju)... Na kratko... arabske države ob perzijskem zalivu so bogate in bodo postale še bogatejše zaradi zahodnega izkoriščanja petrolejskih zaloz. Ljudje pa postajajo vse bolj nacionalistični...

To je kratka, a zadosti jasna zunanja podoba Omanu, ki naj zadostuje za to poročilo. Dodati je le, da je sultanat pod britanskim protektoratom. Ta skopi opis že daje obrise resnične podobe zgodbe. Ze nekaj stoletij pozna Oman delitev oblasti med svetinji in verskim poglavarjem. Ustanova imamata, ki je bila nekoč združena s posvetno oblastjo sega nazaj v prvo stoletje po Mohamedu (745 p. n. š.). Leta 1793 se je svetna oblast ločila od cerkvene, kar je ostalo vse do danes. Polagoma je prišlo do tega, da je sultan sicer sedel v Muskatu in nosil naslov vladarja, obvladal je le nekaj obalnih mest, notranjost pa je priznava bila bolj ali manj teoretično in duhovno oblast izvoljenega imama (v nasprotju z dedno častjo sultana, ki se je medtem dosti bolj zanimal za bogato pridobitev Zanzibar ob vzhodni afriški obali). Odnos med obema je bil pravno določen leta 1921 s pogodbo v Sibiu, podpisano v prisotnosti britanskega konzula kot zastopnika sile zaščitnice področja. Ta pogodba je danes pravna osnova pretenzij imama Ghaliba ben Alija na oblast nad celotnim področjem. S pravnega stališča je zahtevek sporen, ker pogodba sicer priznava obstoj oblasti imama, a tudi sultana in ni v bistvu nič drugega kot sporazum o arbitraži, o carinah in izročitvi kriminalcev. Oborožena pravda se je začela leta 1955, istočasno ko je izbruhnil trojni spor med Saudovo Arabijo, sultanom in zaščitnico Britanijo za oazo Bureimi, obetajočo bogate zaloge petroleja, ki se je končal s tem, da so Britanci oazo vojaško zasedli. Vzoredno s tem so sultanove sile, podprte od Britancev, napravile su-

nek v področje imamove oblasti, da bi vsestransko utrdile sultanovo oblast na ozemlju, ki je bilo teoretično njegovo, dejansko pa vsaj od leta 1913 docela v imamovih rokah.

Akcija je rodila odpor, ki se je organizirano pojavil lani in povzročil novo britansko akcijo v pomoč potolčenim sultanovim vojščakom, ki so jih plemena z »zelene gore«, imamove trdnjave v srcu dežele, pognala in beg. Potem se je akcija prenesla na mednarodno področje in tam zamrla, ko je Varnostni svet 22. avgusta odklonil razpravo o britanski intervenciji.

Po zimskem premoru se je vojskovanje spet začelo in v teku zadnjih osmih mesecev zajelo precejšen obseg. Kaže, da so plemenski borci imama Ghaliba prenesli svoje napade v gori vse do obal Perzijskega zaliva. Iz Bahreina so Britanci poslali svoje sile, da bi okrepile kakih 1500 sultanovih vojakov, ki so pod stalnim pritiskom upornikov. Oktobra so imamovi ljudje sestrelili letalo, ki je v nizkem letu po zvočniku pozivalo borce k vdaji, kar dokazuje, da razpolagajo z modernim orožjem. To baje prihaja iz Jemena na rob »mrtve« puščave Rub el Khali. Kaže pa tudi, da so pri upornikih izvežebani oficirji, ki vodijo akcije. Dokaz boljših organizacij je vrsta drznih, uspešnih napadov na sultanovo vojsko in na Britance. Aprila so zažgali skladišče bencina in skoraj otmrtili sultanovo motorizacijo, v samem Muskatu pa so vrgli v zrak rezidenco Neilla McInessa, britanskega zunanjega ministra pri sultanu bin Taimurju...

Ta je prebil letos več kot dva meseca v Britaniji in kaže, da je dobil izdatne finančne prispevek za vojskovanje. Vrh tega je v Muskatu britanska vojaška misija, ki reorganizira armado, izkrcala so se oklepne sile, enote RAF napadajo oporišča upornikov, pred obalo pa patrolirajo fregate Kraljeve mornarice... V luči najnovejših dogodkov na Srednjem vzhodu dobivajo nasprotujoča si poročila o borbah v deželi in pomirjujoče izjave Foreign Officea določen pomen.

JE SPET OŽIVELA

Na prvi pogled malopomenbna pravda za oblast sega dosti bolj široko, kar je očitno. Pravna osnova je majava, toda v svetu, ki ga zajema val nacionalizma služi le za povod, ni pa vzrok. Boj imama proti sultanu je boj za osamosvojitve Omanu in Muskatu. Ni brez pomena, da je bil sultan bin Taimur edini arabski vladar, ki je brez pridržkov podprl britansko-francosko akcijo v Suezu! Ni dvoma, da je ustanova imamata prav tako arhaična kot sultanat, toda v deželi, ki živi strogo po pravilih Korana, se temu ni čuditi. Pri splošni zaostalosti pa je moč imamata in njegova relativna naprednost v dveh točkah: da je voljan nuditi svojo duhovno in politično avtoriteto arabskemu nacionalizmu in da je sam po sebi ustanova, bližja primitivni demokraciji plemen. Imam je volilno mesto, čeprav že nekaj generacij v rokah družine el-Harithi in ves sistem uprave je nekakšna plemenska demokracija.

Tako se vključuje v splošno razpoloženje arabskih množic. Kaj je bilo prej, želja po oblasti družine imamov el-Harithi ali pobuda iz centra panarabizma, tu ni važno. Oboje skupaj ustreza razpoloženju prostora in časa. Tako se je v zadnjih dveh letih razvila obsežna akcija za organizacijo boja: ustanovitev omanskih agencij po arabskem svetu, popularizacija boja preko kanalov bolj razvitih arabskih dežel, organizacija pomoči. Vse skupaj kot kaže je preslo v novo fazo, ko se je položaj ob Perzijskem zalivu s udarom v Iraku korenito spremenil. Britanski protukrepi to dokazujejo.

Tu posega spor na področje petrolejske politike, kjer se britanska politika kljub najnovejšim izkušnjam še zmeraj oklepa staromodnih rešitev. Pa tudi tu je podoba bolj zapletena kot je videti na prvi pogled.

Na eni strani je spor za Bureimi med Saudijo in Britanijo, ki posega neposredno na omansko ozemlje, kjer leži oaza. Vse od sprememb, ki

Kolikor bliže je 1. januarja 1959, toliko višja je temperatura v gospodarskih resorjih nekaterih zahodnoevropskih držav. To je datum, ko naj bi se po rimskem sporazumu o Zahodnoevropskem skupnem trgu znižale carine v trgovini med šestimi udeležnimi državami za prvih deset odstotkov. Zdjaj pa so prišle iz Londona vesti, da so postala nasprotja med posameznimi skupinami zahodnoevropskih držav tako močna, da ni povsem izključeno, da bi se utegnile med njimi izoblikovati dva tekmovalna gospodarska bloka.

Za kaj gre?

Prvega januarja letos so obveljali sporazumi med Francijo, Italijo, Zahodno Nemčijo, Belgijo, Nizozemsko in Luksemburgom o tem, da bodo v dora dvanajstih do petnajstih let ukiniteli carine v njihovi medsebojni trgovinski izmenjavi. Carine naj bi se zmanjševale postopoma v treh fazah. Prva faza, zmanjšanje za deset odstotkov, naj bi se začela že 1. januarja 1959.

Seveda se bo splošna podoba gospodarskih odnosov v zahodni Evropi pa tudi drugod s tem

Dva bloka v Zahodni Evropi?

dejanjem precej spremenila. Izvoz vseh tistih evropskih in izvenevropskih držav, ki niso vključene v ta sporazum, bo naletel na skupnem tržišču na dosti ostrejšo konkurenco kot prej. Kdor bo namreč hotel plasirati svoj izvoz na tržišče tih držav, bo moral kajpak znižati ceno za toliko, kolikor so se zmanjšale carine v njihovi medsebojni trgovini — torej v prvi fazi za deset odstotkov. Zato države izven skupnega tržišča čisto upravičeno menijo, da jih postavlja ta ukrep v neenakopraven položaj nasproti njegovim članicam. Pri tem so prizadete predvsem Velika Britanija, Avstrija, Švica in skandinavske države.

Najhuji udarec leti najbrž na Veliko Britanijo. Ta država prodaja dober del svojih industrijskih proizvodov na evropsko celino, medtem ko bo padec notranjih carin v prihodnje na široko odprla vrata nemški konkurenci, ki že tako močno izpodriva britansko blago. Isto velja za Švedsko (izvoz jelka), Dansko (izvoz kmetijskih pridelkov) in srednjeevropske države, ki so ostale izven skupnega tržišča. Zato je Velika Britanija predlagala, naj bi poleg evropskega skupnega trga ustanovili tudi Svobodno trgovinsko cono, ki bi vključevala države skupnega trga, pa tudi ostalih enajst držav, ki so vključene v Organizacijo za evropsko gospodarsko sodelovanje. Svobodna trgovinska cona bi delovala podobno kot vsaka članica svobodno določila carine in vse ostale pogoje za svoje trgovinske zveze z državami, ki ne bi bile vključene v Svobodno trgovinsko cono. Poleg tega je Britanija zahtevala, naj bi iz določil o odpravi medsebojnih carin znova izključili trgovino s kmetijskimi pridelki.

Čemu takšen predlog? Velika Britanija je namreč v carinski uniji z državami Britanske skupnosti narodov. Od teh držav dobiva surovine za svojo industrijo in kmetijski pridelke brez carin; v zameno pa jim pošilja gotove industrijske izdelke, ki se prav tako prodajajo brez carin. Če bi se zdaj na britanskem tržišču pojavili kmetijski pridelki iz evropskih držav, bi v konkurenčnem boju brž izpodrinili kmetijski pridelke iz držav Britanske skupnosti, ker je kmetijstvo v Evropi v glavnem bolj razvito kot v zaostalejših državah Commonwealtha in daje zato cenejše pridelke. Zveza s Commonwealthom bi se najbrž kmalu pretrgala; kajti države Commonwealtha gotovo ne bi hotele in tudi ne bi mogle še dalje kupovati britanskih industrijskih izdelkov brez carin. Tako bi preostalo Britaniji namesto commonwealthskega tržišča, kjer precej suvereno gospodari, samo evropsko tržišče, kjer bi si morala krepko skakati v lase s čedalje močnejšo zahodnonemško industrijo.

Ob predlogu o Svobodni trgovinski coni, ki naj bi torej nekako ublažila diskriminatorne učinke Zahodnoevropskega skupnega trga, pa so se izoblikovala zelo zanimiva stališča. Svobodni trgovinski coni se je najbolj vneto postavila po robu Francija. Ta država si je namreč v dolgotrajnih in težavnih pogajanjih o Zahodnoevropskem skupnem trgu priborila precej privilegijev, ki bodo ščitili njeno industrijo. Protektilizem je v Franciji zaradi slabosti njene industrije, še bolj za zaradi kronične slabokrvnosti njenih financ, najbolj razvit. Če pa bi se bilo treba vključiti v Svobodno trgovinsko cono, bi se bilo treba pogajati znova; in ni dosti verjetno, da bi tiste države OEEC, ko so gospodarsko še slabše kakor Francija, popustile pred njenimi zahtevami o posebnih zavarovalnih privilegijih.

Razen tega so se Francozi zelo nepopustljivo zapletli v britansko zahtevo o izključitvi trgovine s kmetijskimi pridelki iz določil o ukinitvi carin v Svobodni trgovinski coni. Francija je namreč glavni proizvajalec kmetijskih pridelkov med državami skupnega evropskega trga. Zato je hkrati tudi najbolj zainteresirana za izvoz francoskih kmetijskih pridelkov na britansko tržišče.

Oba pomisleka, ki jih je prinesla na dan Francija, sta Svobodno trgovinsko cono, že podministrala. Posebni odbor strokovnjakov, ki ga vodi britanski minister Richard Maudling, se že precej dolgo trudi, da bi vskladal nasprotujoča si stališča. Kaže pa, da mu ne bo uspelo doseči kdove kolikšnega uspeha. Interesi posameznih držav, se tako križajo, ga je nastal nerazvozljiv klopčič vprašanj, ki jih po vsem videzu z

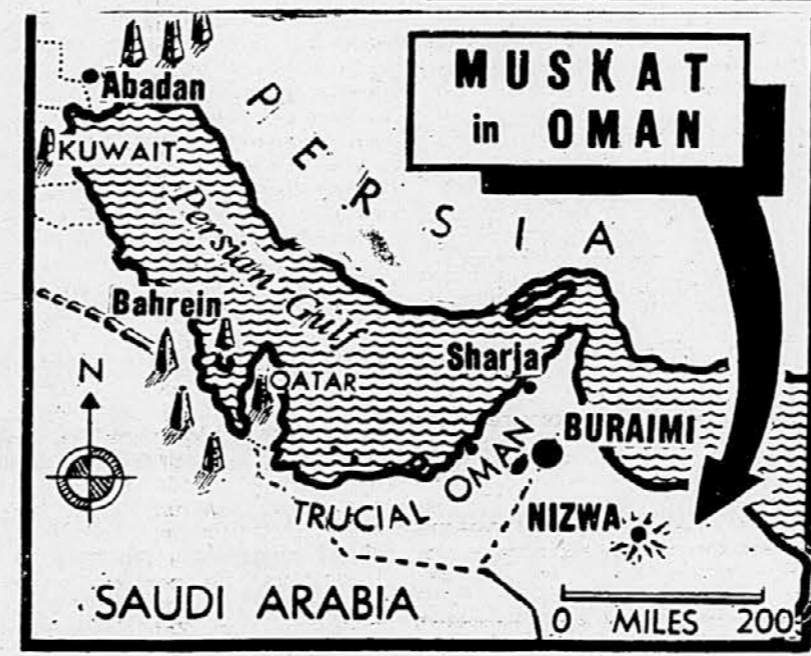
eno samo potezo sploh ni mogoče rešiti. Zanimivo je na primer tudi zahodnonemško stališče. Zahodna Nemčija podpira Zahodnoevropski skupni trg hkrati pa podpira tudi Svobodno trgovinsko cono. Njej namreč tržiče, ki bi ga tvorila osemstih držav, ni kakor ne zadostuje. Zato si želi, da bi prišlo med obema skrajnostima do nekakšnega sporazuma.

Zahodnonemško upanje pa je v zadnjem tednu precej splahnelo. Francozi se ne pustijo premakniti z izhodiščnega položaja; Britanci pa so medtem tudi sami zagrozili državam Zahodnoevropskega skupnega trga in Franciji posebej. »Dobro poučen vir« iz Londona so namreč sporočili, da so se ob koncu preteklega tedna zbrali v britanski prestolnici predstavniki Velike Britanije, Avstrije, Danske, Norveške, Švedske in Švice, torej držav, ki oklepajo področje Zahodnoevropskega skupnega trga. Baje so se sporazumeli o tem, da bodo v primeru, če pogajanja v Maudlingovem odboru ne bodo uspela, sami ustanovili cono svobodne trgovinske izmenjave. Tako bi nastala v zahodni Evropi dva nasprotujoča si tekmovalna gospodarska bloka; v prvem in drugem bi bile notranje carinske pregraje izbrisane, medtem ko bi v vmesni trgovini med obema blokoma verjetno nastajale precejšnje gospodarske, s tem pa tudi politične napetosti. Razen tega so Britanci zagrozili, da bodo v primeru, če Maudling ne bi opravil ničesar, predlagali, naj bi razpustili Evropsko plačilno unijo in Organizacijo za evropsko gospodarsko sodelovanje. V Evropski plačilni uniji pa je Francija glavna dolžnica; njeni dolгови bi se mogli le v majhni meri kompenzirati z zahodnonemškimi krediti.

Kar pa zadeva Organizacijo za evropsko gospodarsko sodelovanje (OEEC), bi tu najbrž posegle vmes ZDA. Za Američane predstavlja OEEC nekakšno zagotovilo, da notranja trgovina s kmetijskimi pridelki iz določil o ukinitvi carin v Svobodni trgovinski coni. Francija je namreč glavni proizvajalec kmetijskih pridelkov med državami skupnega evropskega trga. Zato je hkrati tudi najbolj zainteresirana za izvoz francoskih kmetijskih pridelkov na britansko tržišče.

Tako je zdaj stanje nekako tako: na Francijo pritiskajo Britanija neposredno in Zahodna Nemčija ter ZDA posredno. Prvi januar je blizu in za ureditev spornih vprašanj ni več dosti časa. Ali bodo Francozi popustili? Težko: Francija je pod de Gaulleom nekaj drugega kot pod Molletem ali Gaillardom. Ali bo vsem skupaj uspelo najti kompromis še ob pravem času?

Marko Solar

Mesto Nizwa, označeno na zemljevidu, je središče upornikov in leži na podnožju Džebel Akhdarja, Zelene gore, ki jo omenjamo v članku.

Skrbniški svet OZN je pred nedavnim ponovo poslušal mnenje tistih ljudi s skrbniških ozemelj, ki so jim kolonialna oblastva v njihovi domovini zamašila usta. Le v tem forumu OZN lahko svetovna javnost tudi iz ust domačinov izve za razmere v deželah pod skrbništvom, ne pa samo od predstavnikov države, katerim je zaupano skrbništvo. To pot sta govorila predsednik Unije kamerunskega ljudstva (U. P. C.) Felix Roland-Mounie in voditelj politične stranke enotnosti Kameruna Ndeh Ntuzazaha ter predložila peticijo, s katero zahtevata znižitev obeh delov Kameruna, ki sta eden pod francosko in drugi pod britansko upravo. — Kamerunska skupščina je 24. oktobra sprejela resolucijo, ki razglasa voljo naroda, da bi Kamerun dobil neodvisnost 1. januarja 1960. Od Francije zahteva, naj predloži Združenim narodom prenehanje skrbništva, hkrati z dosego samostojnosti.

Kamerun je izgubil svojo neodvisnost v 19. stoletju; takratni kralj je moral leta 1884 podpisati pogodbo o protektoratu z Nemčijo. Po porazu Nemčije v prvi svetovni vojni sta si deželo razdelili Francija in Velika Britanija. Francija si je vzela vzhodni del, ki meri približno 435.000 kvadratnih kilometrov in ima več kot tri milijone prebivalcev. Velika Britanija je dobila zahodni del s 30.000 kv. kilometri površine, kjer živi približno en milijon 51.000 prebivalcev. Društvo narodov je samo uzakonilo ta »gentlemanški sporazum«. Po drugi svetovni vojni je OZN prevzela Kamerun v svoje skrbniško varstvo. Francija in Velika Britanija pa sta dobili skrbniški mandat.

Končni cilj skrbništva OZN je, da ozemlja pod tem režimom dosežejo čimprej neodvisnost. Predstavniki Unije kamerunskega ljudstva obtožujejo Francijo in Veliko Britanijo, da vodita politiko, ki je v nasprotju s težnjami in zahtevami tamkajšnjih prebivalstva. Oba predstavnika kamerunskih strank na britanskem in francoskem področju sta zaprosila OZN, naj bi poslali posebno komisijo, ki naj bi nadzorovala referendum, na katerem bi se prebivalstvo Kameruna izreklo o svoji prihodnosti. (Francija je že napovedala, da misli razpisati referendum na svojem področju leta 1959.) Kamerunci menijo, da v sedanjih pogojih ni mogoče misliti na referendum, ki bi bil odraz resničnega razpoloženja prebivalstva. S posebno peticijo so zato zaprosili OZN, da bi pred referendumom vzpostavil v Kamerunu normalne politične pogoje. Predvsem zahtevajo odpoklic tujih čet in če bi bilo potrebno, naj bi generalna skupščina poslala mednarodne policijske sile, sestavljene iz predstavnikov neodvisnih in azijsko-afriških držav.

Med britanskim in francoskim področjem Kameruna je

precejšnja razlika; medtem ko skušajo Britanci vsaj približno hoditi v tistih s časom, so se Francozi vsaj doslej krčevito držali starih preživelih kolonialnih oblik ter sploh niso imeli nobenega posluha za težnje domačega prebivalstva. Položaj v francoskem Kamerunu se je tako zaostрил, da so domačini približno pred tremi leti zgrabili za orožje. Borbo je v glavnem vodila Unija kamerunskega ljudstva, ki so jo Francozi leta 1955 razpustili in je sedaj v ilegali. To je najmočnejše politično gibanje v Kamerunu pod francosko upravo in po francoskih podatkih predstavlja 85% kamerunskega prebivalstva. Unija je protikolonialni obliki odvisnosti med Francijo in Kamerunom, pa najsi bo to francosko-afriška skupnost, »federacija« ali podobno. Po njihovem mnenju so to samo ukane, da bi Francija pod novimi oblikami obdržala svoj privilegiran položaj v določenih pogojih pa se je Unija pripravljena pogajati s Francijo.

Kamerunska peticija

Nadaljnja politična grupacija v francoskem delu Kameruna je nacionalna akcija, ki združuje samo maloštevilne plasti premožnejših Kameruncev, katerih položaj in bogastvo je odvisno od francoske kolonialne uprave. Nacionalna akcija sodeluje s francosko kolonialno oblastjo in se tudi bori proti kamerunskim upornikom.

runsko buržoazija), ki je sicer nerazpoložena do francoskih kolonialistov, noče se pa spuštati v odkrito borbo proti njim.

Sedanji položaj v Kamerunu označujejo tamkajšnji politični voditelji za »eksplozivno«. Do hudih pretresov lahko pride, če bodo kolonialne sile še nadalje dušile in zavirale gibanje za združitev in neodvisnost. Kamerunsko osvobodilno gibanje vzdržuje tesne stike tudi z drugimi protikolonialnimi gibanji v Afriki, ker meni, da je njihova borba samo del splošnega boja za neodvisnost afriških narodov.

Predstavniki kamerunskih strank so zaprosili OZN za pomoč v upanju, da bi se tako izognili nadaljnjemu prelivanju krvi in si olajšali borbo za združitev in neodvisnost.

Brez dvoma pa lahko OZN mnogo prispeva in pomaga Kamerunu, kakor tudi drugim afriškim narodom v borbi za neodvisnost. Peticija, ki so jo predložili skrbniškemu odboru OZN, je konkretna prošnja za posredovanje OZN, da bi dosegli cilje, ki so v skladu z Ustanovno listino. OZN lahko odigrajo v Afriki pomembno vlogo pri pospeševanju procesa osamosvajanja še nesamostojnih afriških narodov. To pa je tudi pot k utrjevanju miru.

Stane Lenardiš

Kamerunsko dekle

PRED VOLITVAMI ZADRUŽNIH SVETOV V NOVOMESKEM OKRAJU

ZELO VELIKO ZANIMANJE ZA MECHANIZACIJO

Poprave za volitve zadrugi... njih svetov v novomeskem okraju so v glavnem končane. Zadnji polletni občni zbori, na katerih so med drugim izbirali tudi kandidate za zadrugi svete, so bili 1. novembra. Zaradi slabe priprave, kar je imelo za posledico premajhno udeležbo zadrugičnikov, so morale kmetijske zadruge Brežice, Črnomelj, Sevnica, Mokronog in Trebnje ponovno sklicati polletne občne zборе.

Prin zadrugičnikov so zadruge in poslovne zveze naročile osem kombajnov in to dva za belokranjsko področje proizvajalne zveze, tri za področje novomeške proizvajalne zveze in tri za področje Brežice in okolice. Po sklepu občnih zborov bodo zadruge nudile usluge s kombajni predvsem tistim zadrugičnikom ki so pri pridelovanju žit v pogodbenem razmerju z zadrugo.

Priložnost, ki jih bodo imeli zadrugični sveti in upravniki in tudi zaradi vedno večje vloge zadrug, je zanimanje za volitve zadrugičnih svetov med zadrugičniki zelo veliko, večje kot je bilo pričakovati. Zadrugičniki so na dosegljivih občnih zborih zelo skrbno preskušali vsakega predlaganega kandidata. V veliki večini dajejo prednost takim zadrugičnikom, ki so že dosedaj sodelovali z zadrugo pri naporih za večjo kmetijsko proizvodnjo, kar je tudi pravilno. Le najbolj napredni zadrugičniki bodo lahko pravilno vodili kmetijsko zadrugo. Razveseljivo je, da je med kandidati zelo lepo število žena in mladine. Le v Brusnicah je bil primer, da so ugovarjali kandidaturi mladega zadrugičnika, ki ni še gospodar, drugod pa je slo s kandidaturami mladine in žena kar dobro.

VOJVODINSKA POLJA V POZNI JESENI

Velik korak v Brestanici

Malodane vse zadruge v spodnjem Posavju ugotavljajo lep napredek v letošnjem letu. To je prav gotovo posledica izredno dobre letine, ki je vplivala tudi na povečanje odkupa, a vzroki so tudi drugje. Opuštev trgovine s predmeti široke potrošnje, ki je precej obremenjevala zadruge, je tudi eden izmed čimteljev, ki je omogočil, da so zadruge letos naredile velik korak naprej. Razne konkretne akcije za dvig kmetijske proizvodnje pa so tudi priprečale zadrugičnike, da so zadruge na dobri poti in da brez njih ni mogoč napredek na vasi.

Predzadnje nedeljo je bil občni zbor kmetijske zadruge v Brestanici, ki je bil obiskanih kakor že dolgo ne. Na občnem zboru so razpravljali o doseženih uspehih, ki jih ni bilo malo, pa tudi o napakah. Ugovorili so, da so načrt jesenske setve visokodonosnih vrst pšenice celo presegli. Zelo so tudi povečali odkup kmetijskih pridelkov, predvsem sadja. Letos so odkupili tudi osem vagonov tek in to po dokaj ugodni ceni. Posvetilo, ki je prejšnja leta poslovalo z izgubo, je prišlo naposled na zeleno vejo, saj je v prvem polletju izkazalo celo nekaj dobička. Na plantažnem sadovnjaku pa so se pojavili voluharji, ki delajo precejšnjo škodo.

Precej živahna je bila razprava o kandidatih za zadrugični svet. Predlaganih je bilo 66 zadrugičnikov, izmed katerih jih bodo izvolili samo 55. Med predlaganimi kandidati je tudi deset žensk in enajst mladincev do 25 let. Nekateri izražajo bojazn, da bo večina žensk in mladincev izpadla, če bo ostalo na kandidatih listi več kandidator, kot pa jih bo izvoljenih. Strah pa je brez osnove, če je zadrugični svet stori vse, da bi zadrugičniki prepračili o potrebi, da pridejo v zadrugični svet tudi mladi ljudje in ženske.

Udeleženci občnega zboru so govorili tudi o perspektivi zadruge. V prihodnosti nameravajo urediti še 5 ha plantažnega sadovnjaka. V večji meri bodo izkoristili tudi dobre pogoje za pisanje bekonov. Do konca leta bo zadruga sklenila pogodbe za okrog 50 bekonov, prihodnje leto pa še več. Na območju zadruge prevladuje bela pasma prašičev, zato so vsi pogoji za prodajo puščkov za plemo. Izredno važna naloga zadruge pa je bilo dvig članstva, saj je sedaj izmed 720 gospodarjev samo 480 članov zadruge.

Ponekod so zadruge sklenile, da bodo imele samo eno volišče za volitve zadrugičnega sveta, v Brestanici pa niso bili tega mnenja. Imeli bodo namreč kar 11 volišč, da zadrugičnikom ne bo treba hoditi po dve uri daleč v Brestanico. To bo kajpak zahtevalo ogromno tehnične in ostalega dela, toda tega jim ne bo žal, ker bo zato uspeh na volitvah boljši.

Ivan Stojilkovič

Trg s kmetijskim pridelki

Zivilski trg v Mariboru je manj zaozen kot prejšnji mesec. Po mnenju tržne uprave zato, ker imajo kmetije precej časa s posejanimi posejanimi pridelki. Del vrtnin, kot so paradiznik in paprika, je tudi že minilo. Dovolj pa je še sadja, jabolki in hrusk, kostanja in goš. Oboje je zelja, ki ga uvažajo na trg celo iz okolice Varazdina. Nasproti razmeroma nizki ceni za sveže zelje (12 do 15 din/kg) pa je zelo drago kislo zelje, ki ga prodajajo po 40 din za kg. Krompirja je danje dni manj na trgu, cene pa so ostale iste. Splošna ocena živilskega trga je - slabše založen kot lani v istem času, cene iste.

Table with columns: Okraj, Cena pri KZ na drob., Cena na deb. Lists prices for various agricultural products across different regions like Krompir, Jabolka, Hruške, etc.

Tako se je kmetijska zadruga Štekljavec priključila kmetijskim zadrugam Semeč, Kmetijski zadrugi Stopiče in Podgrad se združila v eno zadrugo - Kmetijska zadruga Šmihel pri Novem mestu se delno priključila kmetijski zadrugi Novo mesto, delno pa kmetijski zadrugi Bircna vas. Kmetijska zadruga Catež ob Savi se v celoti priključila kmetijski zadrugi Brežice. Tako bo od dosedanjih 59 kmetijskih zadrug v okraju v navreji ostalo le 55 kmetijskih zadrug. Pri vseh teh bodo izvoljeni zadrugični sveti. Volitve zadrugičnih svetov na področju Bele krajine bodo 9. novembra na ostalem področju okraja pa 16. novembra letos.

Stoodstotno povečanje števila traktorjev in drugih kmetijskih strojev v okraju, kot posledica sklepanja zadrugičnikov v pripravah na volitve zadrugičnih svetov pomeni velik korak naprej v uveljavljanju kmetijskih zadrug v kmetijski proizvodnji in jačanju socialističnih odnosov na vasi. Izvoljeni zadrugični sveti bodo tako imeli dobre pogoje za nadaljnjo krepitev njihove osnovne naloge, dvigovanja kmetijske proizvodnje.

Socialistična posestva - kombinati

Sodobna kmetijska pridelava oziroma proizvodnja je množično uporabo strojev, sodobne agrotehnike in proizvodnih procesov zahteva tudi obsežna zemljišča, da bi bilo mogoče doseči najboljše uspehe. Na drugi strani pa so pokazale izkušnje zadnjih treh let v Vojvodini tudi, da ni mogoče doseči napredka kmetijske proizvodnje v skokih, če ne razvijamo hkrati vseh kmetijskih vej. Zato se dogajata te dni v Vojvodini dve veliki stvari.

Prispevala tudi k zmanjšanju stroškov in k pomembnim prihrankom. Predilnica bo n. pr. pripravila na leto pri prevozu preje 7 milijonov din. Ker se bo preskrbovala s prejo skoraj izključno samo s kombinata, bo pripravila še novih 3 milijone din, kolikor so jemale do zdaj zadruge na račun prometa s prejo. Pivovarna bo pripravila pri jedmenu 1,5 milijona din, medtem ko bodo porabili 120 vagonov predelanega ječmena za krmo svoje živine.

Gospodarstva in sredstva pa ne združujejo samo v tem okraju, temveč tudi drugod po Vojvodini. V baško-topolskem okraju ustvarjajo kmetijski kombinat z 20.000 ha, medtem ko so v novosadskem okraju spaja pet kmetijskih gospodarstev, nekaj večjih posestev in kmečkih delovnih zadrug v velik kombinat.

Podoben je proces pri kmečkih združenjih, ki se prav tako spreminjajo v velike gospodarske organizacije. Znano je, kar so poudarili tudi na nedavnem plenumu združene zveze Jugoslavije: Kooperacija, ki ne bi segla čez meje poljedelstva, ne pomeni veliko za spremembo družbenih odnosov na vasi. Zato se je treba lotiti razvijanja vseh gospodarskih organizacijskih vej s sodelovanjem z zasebnimi pridelovalci oziroma proizvajalci. Zato se bodo morale kmetijske zadruge neogibno veliko bolj usmeriti na razvoj vseh vrst živinoreje, perutinarstva in obratov za predelavo kme-

Trg s kmetijskimi pridelki v Zasavju je dobro založen, kdaj pa kdaj zmanjka enino cvetače. Ponudba hrusk je popolnoma usahljena, jabolka pa je dovolj. Na trgu je tudi nekaj krompirja, poleg trga, pedljača, Vitamska in VPD Hotemez in KZ Trbovlje.

Ponudba goveje živine, telet in prasčev je zadovoljiva, zato so mesnice v Zasavju dobro založene s mesom. Primanjkuje edinec slanine, to pa zaradi tega, ker zadnje čase ni moč dobiti prašičev iz Srema.

Gre namreč za združevanje socialističnih gospodarstev in za razvijanje tako imenovane kompleksne kooperacije. V vrsti vojudinskih okrajev je prišlo do združevanja kmetijskih posestev in ustvarjanja velikih kombinatov z raznimi industrijskimi obrati, kot na primer predilnicami, mlekararnami, tovarnami za predelavo mesa, povrtnine in sadja. Ponekod pa se šele pripravljajo na to.

V kikindskem okraju, v Bečeju, so se združili tri kmetijska posestva, pivovarna »Partizan« in predilnica v velik kmetijsko - industrijski kombinat, ki ima skoraj 7.000 hektarov obdelovalne površine in okoli 10.000 glav živine. Strojni park tega kombinata ima že sedaj 180 traktorjev. Ta koncentracija gospodarstev in sredstev naj omogoči, da bo proizvodnja hitro naraščala. Pričakujejo 1,8 milijarde dinarjev bruto produkta na leto. Takšna koncentracija naj bi

stev jih zadruga vključuje 238 in to v vseh imeno, Golobci, Pečel, Sela, Verace in Virštani. Poglavitne panoge gospodarstva so: poljedelstvo, živinoreja, vinogradništvo, in sadjarstvo. Načrt za leto 1958 so dosegali v kooperaciji s pšenico, v živinoreji, svinje-reji in perutinarstvu. Dobili so si 25 simendolskih plemen, 40 plemen nemške plemenitene pasme v.nj in 420 pisancev štajerske pasme. Za lažje obdelovanje so kupili še drugi traktor »ferguson« z vsemi priključki ter tudi s sejalnico, ki je posebno pomembna pri izvajanju kooperacijskega načrta, motorno škropilnico, kamion, uredili

zasilno strojno lopo in osemmenjevalno postajo. In načrt do 1961: še 75 plemenic simendolske pasme, 140 plemenic simendolske pasme, 140 plemenic svinj, izsušiti 40 ha močvirij, obnoviti 50 ha vinogradov, nasaditi 17 ha črnega ribeza. Polletna bilanca: prihodnje gospodarje 3 milijoni. To so številke, ki sem jih na hitro ujel iz zapisa. »Pa boste tudi vnaprej lahko uresničili načrt? Kakor vidim, nameravate graditi skladišče v Imenem in v Virštanju,« sem rahlo podvomil. »Skladišče je nujno potrebno, saj vidite, da imamo zdaj vse na prostem brez vrat in brez ključev. To rešiti moramo graditi.« To je

Kdo se ni slišal o Obsotelju? Vsakdo že menda. To je pokrajina, ki prav danes spreminja obraz. Kopasto gričevje, ki se vzpne od dolinskih travnikov čez jamasto cesto in nasip nove obseletske proge v položna polja, sadovnjake in virštanske vinograde ter se prevladi v gozdove Rudnice. Nekje v tej dolini se je ob cesto vgnezdila vasica Imeno, ki se z veliko železniško postajo zdaj razvija v pomembno središče in volišče prometnih poti obseletske doline. Prebivalci so kmetije. Ogorele žuljave roke, ki držijo lemež, blatni gumijasti škornji, z ilovico gumozden »ferguson«, velikanske gomile pisanih jabolk in pletenke so prve podože, ki se vrtinejo obiskovalcu v spomin.

Sredi vasi je kmetijska zadruga. Kupi jabolka, skladišča zabojev, kamion brez zadnjega kolesa, traktor goseničar; tesnoba na prostranem dvorišču. Med zaboji ob avtomobilu se sučejo mlada dekleta in fantje in med njimi mož srednjih let, ki zdaj zagrabl poln zaboj jabolka in ga dvigne na drugi kamion, zdaj pristopi k ogorelemu traktoristu in mu nekaj pojasnjuje pri motorju, zdaj vzame svinčnik iz žepa, zdaj v zapisuje v beležnico. Za hip sem opazoval to nenehno delovno vrvenje. Pristopil sem k zastavnemu možu, ki je upravljal delo in resnično, to je bil tovariš Martin Turk, upravnik KZ Imeno. »Da, delati moram kot vsi drugi,« je dejal. »Zdaj je vse navadilo: odkup sadja, setev pšenice in kooperaciji, volitve zadrugičnih svetov.« »Potem je pa dan kar prekratek« sem segel v besedo, »Saj tudi je. Rano zjutraj začnemo in pozno v noč nehamo. V pi-salniki utegnemo zaključiti še le pozno. Če je sila za transport jabolka, pa delamo kar vsi.« In res sem opazil knji-govodkinjo Marijo, ki se je prav tako ubadala z jabolki. Torej je življenje v zadrugi v polnem razmahu.

»Tovariš upravnik,« je odločno nagovoril rdečeličen mlad kmet Stanko, »kdaj mi boste vendar prišli sejati pšenico? Zakaj zavlačujete? Nazadnje mi bo njiva ostala prazna.« »Potrpi, saj bomo, še ta teden bomo. Saj veš, da mora gnoj teden dni prej ležati v zemlji, da ne zamori

O DOBRI ZADRUGI IN UPOKOJENEM MLINU

JESENSKE PODOBE IZ OBSOTELJA

»Tovariš upravnik,« je odločno nagovoril rdečeličen mlad kmet Stanko, »kdaj mi boste vendar prišli sejati pšenico? Zakaj zavlačujete? Nazadnje mi bo njiva ostala prazna.« »Potrpi, saj bomo, še ta teden bomo. Saj veš, da mora gnoj teden dni prej ležati v zemlji, da ne zamori

stev jih zadruga vključuje 238 in to v vseh imeno, Golobci, Pečel, Sela, Verace in Virštani. Poglavitne panoge gospodarstva so: poljedelstvo, živinoreja, vinogradništvo, in sadjarstvo. Načrt za leto 1958 so dosegali v kooperaciji s pšenico, v živinoreji, svinje-reji in perutinarstvu. Dobili so si 25 simendolskih plemen, 40 plemen nemške plemenitene pasme v.nj in 420 pisancev štajerske pasme. Za lažje obdelovanje so kupili še drugi traktor »ferguson« z vsemi priključki ter tudi s sejalnico, ki je posebno pomembna pri izvajanju kooperacijskega načrta, motorno škropilnico, kamion, uredili

priznanje za vaše ljudi, če je lahko tako,« sem pripomnil. »Imamo srečo. Dosej še ni nič zmanjkalo. Toda... Načrt bo nekoliko neroden v vinogradništvu in sadjarstvu, ker so letošnje nizke odkupne cene za vino zavrlje prodajo. Sosednji Virštanj je poln izvrstnega vina. To je poglavna gospodarska panoga Virštancev, ki so na pridelke gradili vse gospodarske upe. Če bi mogel, bi vsega odkupil, pa čeprav po višji ceni, pa nimamo niti kleti. Če pa pri ljudeh doma leži preveč vina, je to dvojna škoda: gospodarska in moralna, če tako rečem. Precej hudo je pri nas tudi to, da je zelo težaven teren in lepljiva ilovica, kar ovira izvedbo načrta. Ta je sorazmerno s pokrajini, ki inajno rahlo zemljo, preobširen. S hudimi problemi se srečuje zadruga, vendar napreduje. Celotno Obsotelje diha v nekem novem ritmu. Lokomotiva je razposajeno zaukalo mimo poveznjenega Pajkovega mlina, ki je zdaj ostal na suhem. Jezovi so porušeni in mlinska kolesa mirujejo, odpela so škripajoča melodija, ki je bila povezana z bajkami in

strahovi. Slišal sem, da bodo za nadomestilo zgradili nadrezen valjni mlin, ki bo zmogel vso proizvodnjo v Obsotelju. Res so ga že pred leti uvozili iz Danske za okrog 15 milijonov dinarjev, pa še danes leži v skladišču, ker se ni sosednji Virštanj, ali naj stoji v Mestinju ali Šmarju pri Jelšah. Če pa stvarno pogledamo, bi verjetno najbolj spadal nekam v Obsotelje, ker ni mlina morda tja do Brežic. Tako bi zadel vse Kozjansko in Šmarsko. S težavo plačane stroje so tako upokojili. Ali ni to gospodarska škoda? Morda bi pa se le našla sredstva za gradnjo tudi na pravem kraju? In še besedica o novem zadrugičnem svetu. Živo so se posvetovali med seboj in s SZDL. Poglejmo: 28-članska kandidatska lista z 11 ženami in s 15 mladimi ljudmi. Mrak je že legal čez dolino ko sem jo zapuščal. Melodije iz radijskih sprejemnikov so me pospremile skozi vas in električne žarnice so mrgolele kot kresnice tam daleč z virštanskih pobočij. Pred desetletjem vsega tega še ni bilo.

Zagotoviti zdravje delovnim ljudem

Iz perspektivnega načrta za napredek zdravstvene službe v mariborskem okraju

V mariborskem okraju bodo letos in v prihodnjih letih postopoma razširili mrežo preventivnih in ambulantno-polikliničnih zavodov ter obratnih ambulant v gospodarskih organizacijah z nad 500 zaposlenimi delavci in uslužbenci. Ta naloga je izrednega pomena zaradi povečanja števila prebivalstva v industrijskih središčih in postopnega zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Občinski ljudski odbori bodo prav tako gradili zdravstvene domo-

ve povsod tam, kjer jih še nimajo. Prav tako bodo občine razširile mrežo preventivnih in ambulantno-polikliničnih zavodov, tako da bo mreža ustrezala najnujnejšim potrebam. Za razširitev lekarniške službe ni posebnih potreb. V občinah, kjer nimajo lekarn, bodo ustanovili lekarniške postaje ali pa organizirali depoje zdravil pri zdravstvenih domovih in postajah. To nalogo je predvidel tudi perspektivni plan razvoja zdravstva v maribor-

skem okraju. V reševalnih postajah bodo postopoma nadomeščali izrabljena vozila. Predvidena je tudi razširitev in funkcionalna izpopolnitev bolnišnic v Mariboru, Ptuj, Slovehem Gradcu in Ormožu. Sedanja bolnišnica v Crni ne bo povečala svojih zmogljivosti in se ne bo dalje razvijala v smislu Zakona o bolnišnicah. Splošne ambulante in dispanserji Zdravstvenega doma v Crni se bodo preselili v novi prizidek, ki je bil namensko zidan za Zdravstveni dom. V prostorih sedanje bolnišnice bodo postopoma uredili bolniški oddelek Zdravstvenega doma in Inštitut za saturnizem, ki bo raziskovalnega, preventivnega in terapevtskega značaja.

Občinski ljudski odbori bodo v sodelovanju s stanovanjskimi skupnostmi, gospodarskimi organizacijami in prebivalstvom v večji meri razvijali osnovno zaščito otrok v detjih jaslih, dnevnih zavetih, šolskih kuhinjah in igriščih. Tako bodo na področju socialnega varstva

upoštevati vrsto načel, ki bodo izboljšala skrb za človeka. Za delo v socialnih zavodih in gospodarskih organizacijah bo treba povečati število profesionalnih socialnih delavcev. Dejni domovi morajo služiti predvsem rejskemu centru, odkoder se bodo usmerjali rejnikom. Domove za upokojenice in oskrbovance bo treba prilagoditi novim potrebam ter dom oz. del doma preurediti v bolnišnico za trajno bolezni oskrbovance, vse domove pa funkcionalno tako izpopolniti, da bo v njih večja domačnost in možnost individualnega udejstvovanja. V perspektivnem načrtu je predvidena tudi preureditev in funkcionalna izpopolnitev mladinskega doma v Slivnici in doma »Slava Klavora«, gradnja in oprema Zavoda za rehabilitacijo invalidov, ureditev novega doma oskrbovancev in upokojenec, ki naj bi še s povečanimi kapacitetami prevzel naloge doma v Dravogradu in priprave za gradnjo Zavoda za debilno in gluho mladino. K.

Tanja, Dragica in Biserka Založnikove so prve trojčice, ki so pred dvema letoma zagledale luč sveta v mariborski bolnišnici. Takrat je bilo to precejšnja senca — zdaj pa je na male deklice že morskó pozabil. One pa rastejo v Oplotnici in se veselo zadnjih toplih dni in debelih jabolk, s katerimi jih je obdarila letošnja bogata jesen. Ko smo jih pred dnevi obiskali, nam je stariša sestra (skupaj imajo 6 otrok) vesela povedala, da prihajajo obisk. V Tovarni »Impola« so jim obljubili, da bodo prisli meriti sobo in bodo naredili pohištvo za tri deklice. Lepo — da mislijo nanje, saj mora očka pridno delati, da zašluzi za veliko družino. Mamica pa še bolj — da vsem pere, kuha in skrbi, da niso nikoli bolni...

Delo mariborskih modelarjev

Aero-klub »Zarko Majcen« precej pozornosti razvoju modelarskega športa in vključiti čim večjega števila mladine v modelarske krožke. Zaveza se namreč, da le iz dobrega modelarja postane lahko poznejši jadralni ali motorni pilot. Tako so pred kratkim ustanovili modelarski krožek na IV. osemletki in na osemletki Tezno. Razen tega pa še delujeta v okviru aerokluba dva samostojna krožka. Tako je število mladih modelarjev v Mariboru naraslo za nad 200. Najštevilnejši je novoustanovljeni krožek na IV. osemletki, v katerem se udeležujejo 40 učencev iz 5., 6., 7. in 8. razreda te šole. Vodi ga znanj tekmovalca in vodja

modelarske sekcije pri aeroklubu, Ljubo Sofeč. Čeprav krožek dela šele prvi mesec, so uspehi že vidni. Mladina je pokazala ogromno zanimanje, tako da zaradi pomanjkanja prostora vseh niso mogli sprejeti. Pod večjo roko tov. Sofeča, nastajajo prvi modeli krožek na IV. osemletki in na osemletki Tezno. Razen tega pa še delujeta v okviru aerokluba dva samostojna krožka. Tako je število mladih modelarjev v Mariboru naraslo za nad 200. Najštevilnejši je novoustanovljeni krožek na IV. osemletki, v katerem se udeležujejo 40 učencev iz 5., 6., 7. in 8. razreda te šole. Vodi ga znanj tekmovalca in vodja

Več gostovanj in tečajev

Prizadevanja Okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev v Novi Gorici za izboljšanje kulturno-prosvetnega dela

Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev v Novi Gorici je sklenil letošnjo sezono še bolj izboljšati in razvijati sodelovanje v gledališki, glasbeni, izobraževalni, odraslih in ljudske krležnišče. Poslovallci za prireditve in gostovanja, ki je bila ustanovljena v lanskí sezoni, naj bi letos dalj večjo samostojnost in materialno osnovo, da bo laže organizirala razne prireditve in gostovanja. Ta poslovallnica naj bi že letošnjo jesen poskrbela za tri gostovanja Koncertne komisije Slovenije in za gostovanja Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta. Sovset za dramatikó pa predlaga, naj bi poslovallnica priredila od 1. maja do 10. junija tako imenovani kulturni mesec, v katerem naj bi gostovali v okraju najvid-

nejši umetniški zavodi Slovenije, najboljše amaterske igralne skupine iz okraja, hkrati pa naj bi predvajali najboljše filme kinoteke, prirejali likovne razstave in tradicionalno prireditve »Vesela Goriska«. Razen v Novi Gorici naj bi bile prireditve tudi v Ajdovščini in Tolminu, kjer sramo lepe kulturne domove, morda pa tudi v drugih večjih krajih.

Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev bo v tej sezoni reševal tudi vprašanja upravljanja kulturnih domov, preiskoval načrte za adaptacije dvoran in odrov, poglobljal neposredne stike s svetli Svobod in prosvetnih društev v Kopru, Kranju in Ljubljani itd. Ena izmed važnih nalog sveta naj b.

PREGLEDALI SO DELO »JAVORJA«

Nedavno so tri komisije ZK proučevale gospodarski in politični položaj v tovarni »Javor« v Pivki. Ugotovile so, da je »Javor« sicer uspešajoče podjetje, ki svoje obveznosti zadovoljivo izpolnjuje, vendar so tudi opozorile delavski svet, osnovno organizacijo ZK, upravni odbor in druge organe na nekatero pomanjkljivost, ki se jih da odpraviti.

»Javor« pa gradi v zadnjem času tudi stanovanja. V Prestranku gradijo blok z osmimi stanovanji. Dva bloka pa bodo verjetno v kratkem začeli graditi v Pivki. Graditve stanovanj so prejšnja leta zamemarjali na račun obnove podjetja, ki je bilo do lani razen obrata na Baču povsem obnovljeno. S. M.

Najbolj kritično je v obratu na Baču. Medtem, ko sta obrata v Pivki in Prestranku svoj polletni plan presešla, je bil obrat na Baču pod njim. Temu je deloma kriv zastareli proizvodni postopek, pomanjkanje strokovnega kadra in drugo. Obrat izdeluje galanterijske izdelke in mora sproti prilagajati proizvodnjo zahtevam trga.

Delavski svet je sklenil ustanoviti komisijo, ki bo temeljito preiskala vse vzroke in nato predlagala ustrezne ukrepe za izboljšanje razmer. S tem bo tudi odpravljeno vprašanje, ki je več let težilo »Javor«. Analizo

Medsebojna pomoč

Na zadnji seji je delavski svet rudnika lignita v Velenju pregledal na prejšnji seji sklepe in nato soglasno sklenil, da podeli rudniku rjavega premoga Zabukovca 15 milijonov din za nadaljnja raziskovanja. Podelitev tega zneska je dokaz medsebojne pomoči in povezave med sodobnimi podjetji. V. B.

Mednarodni mošter PUC NA SIMULTANKI

Mednarodni šahovski mošter Stojan Puc je v vrsti prireditelj počastitev 10. obletnice industrije za elektroizveze v Ljubljani odigral simultanko s člani delovnega kolektiva. Mošter Puc je dosegel 19 zmag, remiziral pa je z Božnikom, Čerňavcem, Gorškom, Kordešem, Martovičem, D. Mozetnem, Rihmanom, ing. M. Siskanom in Ulago. Igralci so bili iz vseh obratov industrije za elektroizveze v Ljubljani.

Lep jubilej

Pred nedavnim je praznoval upravnik počitniškega doma PTT delavcev in uslužbencev na Biedu, Stefan Kobal 40-letnico svojega dela, obenem pa tudi desetletico upravljanja počitniškega doma na Biedu. Jubilant je doma iz Podkraja pri Ajdovščini. Ze mlad je moral za krtuhom, kajti doma ga je vsa številno družina ni bilo dovolj. Kmalu je stopil v poštno službo in ostal v njej ves štirideset let. Opravljal je raznovrstna dela, med tistimi, ki so mu bila pristaša OF in v svoji službi marsikaj storil za osvobodilno gibanje. Zaradi ilegalnega dela je bil zaprt, mučen in interniran. Iz internacije pa mu je uspelo pobegniti in boril se je v vrstah NOV na Primorskem.

Dobje pri Planini

Letos so šolsko poslopje v Dobju znatno popravili, saj so trajala dela kar dva meseca. Prenovili so fasado, prekrili streho z novo opeko, poskrbeli so za nova okna in nekatera vrata, elektrificirali vso stavbo in prepleksali vse notranje prostore. Vsa dela so veljala okrog 2 milijona dinarjev, opravilo pa jih je Splošno gradbeno podjetje »Stavbenik« iz Celja. Predstavnik občine v Sentjurju so si zelo prizadevali za ureditev šole. F. T.

Jeseniški hokejisti imajo trenerja

Na jesenske priprave novi trener hokejskega moštva G. Andrej Wolkovski iz Poljske, ki so ga hokejisti že težko pričakovali, saj se je hokejska sezona praktično že pričela. Novi trener je star hokejist, ki že trideset let igra hokej in je bil že pred nedavnim trener poljske državne reprezentance do nastopa na svetovnem prvenstvu v Oslu. Ob prihodu je dal poljski gost poudarka zadolžitvam, da lahko trenirajo mlade jeseniške hokejiste, s katerimi upa doseči najboljše uspehe.

SMUČARSKI MNOGOBOJ V LJUBLJANI

Smučarski klub Enotnost obveščata tekmovalce in tekmovalke, da bo jutri na letnem teledrvišču v Tivoliju klubski mnogoboj za vse kategorije in discipline. Začetek bo ob 9. uri, zbor vseh tekmovalcev in sodniškega zbora pa ob 8. uri v Narodnem domu.

KEGLJANJE GRADIS : LJUBLJANA 6463:6285

Na štirinastem kegljišču Gradisa v Ljubljani je bil pred dnevi prijateljski dvoboj (8x200) med mestnima tekmovalca Gradisom in Ljubljano. Zmagal je prvi s 6463:6285 kegljem. Za Gradisov prijateljski dvoboj (8x200) 827. Sotler 768, Martinek 778, Nemanic 804, Cotič 821, Tonj 789 in Mikar 899. Za Ljubljano pa: Tomšič 799, Kurtovec 787, Avce 771, G. Drobč 806, Terkaj 773, Farkač 815, G. Brovčec 787 in Lotrič 775.

Prva presenečenja

Zagreb, 7. nov. (Po telefonu). V Delavskem domu Djura Salaja se je dopodne začelo IX. mednarodno prvenstvo Jugoslavije v namiznem tenisu, na katerem igra 48 tekmovalcev, med njimi 18 tujecev iz Avstrije, Belgije, Grčije, Madžarske, Poljske, Švedske in domačinov. Na turnirju je zbrana vsa evropska elita. Razen zastopnikov CSR in Romunije ter zahodnonemškega prvaka Freudentherja.

Edina še: Odred in Krim

Med tremi slovenskimi zastopniki v tekmovalstvu za pokal predsednika Titu sta v nedeljo ostala samo še dva: moštvo Partizana iz Slovenj Gradca je izgubilo tekmo z zagrebškim Graficjarjem, ljubljanski Krim pa je na Rijekki premagal Orient 26:10 (12:0), medtem ko je bil Odred v tem kolu brez nastopa.

JUGOSLOVANSKI ROKOMETNI POKAL

Edina še: Odred in Krim. Med tremi slovenskimi zastopniki v tekmovalstvu za pokal predsednika Titu sta v nedeljo ostala samo še dva: moštvo Partizana iz Slovenj Gradca je izgubilo tekmo z zagrebškim Graficjarjem, ljubljanski Krim pa je na Rijekki premagal Orient 26:10 (12:0), medtem ko je bil Odred v tem kolu brez nastopa.

Mednarodni mošter PUC NA SIMULTANKI

Mednarodni šahovski mošter Stojan Puc je v vrsti prireditelj počastitev 10. obletnice industrije za elektroizveze v Ljubljani odigral simultanko s člani delovnega kolektiva. Mošter Puc je dosegel 19 zmag, remiziral pa je z Božnikom, Čerňavcem, Gorškom, Kordešem, Martovičem, D. Mozetnem, Rihmanom, ing. M. Siskanom in Ulago. Igralci so bili iz vseh obratov industrije za elektroizveze v Ljubljani.

kongres telesne kulture

Delež slovenskih delegatov

(IZ BELEZNICE NASEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Drugi dan jugoslovskega kongresa za telesno kulturo so po načelnem poročilu otvoritvenega dneva po pričakovanju zelo konkretno in plodno razpravljali v vseh treh komisijah. Razgovor je bil povsod zelo živahen, ker referenti niso ponavljali poglavitnih značilnosti temeljnega referata in se v glavnem samo omejevali na koristne predloge in druge podrobnosti, ki pa — gledane v celoti — vendarle pomenijo dobro rešitev za probleme telesne kulture pri nas.

PROTI PROFESIONALIZMU

Zelo zapažen je bil tudi drugi dan delež slovenskih delegatov na kongresu. Se posebno živahno je bilo v drugi komisiji, v kateri so razpravljali o finančnih problemih telesne kulture. Razgovor je pokazal, da sta zlasti Slovenija, pa tudi Vojvodina že precej pred ostalimi republikami. Njihovi delegati in delegatke so se namreč zelo zanimali za izhode in poti, ki so jih ubrali ondi.

JESENSKO NOGOMETNO PRVENSTVO NA VSEH STRANEH

KAR NAPREJ — TOČKE IN TOČKE

Tudi jutrišnja nedelja bo na športnih terenih potekala v glavnem v bojih za nosometne točke. Jesensko prvenstvo se blizu koncu in treba je hiteti, najbolj hlastim, ki so do zdaj že marsikaj zamudili.

MEDNARODNO NAMIZNOTENISKO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE

Prva presenečenja

Zagreb, 7. nov. (Po telefonu). V Delavskem domu Djura Salaja se je dopodne začelo IX. mednarodno prvenstvo Jugoslavije v namiznem tenisu, na katerem igra 48 tekmovalcev, med njimi 18 tujecev iz Avstrije, Belgije, Grčije, Madžarske, Poljske, Švedske in domačinov. Na turnirju je zbrana vsa evropska elita. Razen zastopnikov CSR in Romunije ter zahodnonemškega prvaka Freudentherja.

Edina še: Odred in Krim

Med tremi slovenskimi zastopniki v tekmovalstvu za pokal predsednika Titu sta v nedeljo ostala samo še dva: moštvo Partizana iz Slovenj Gradca je izgubilo tekmo z zagrebškim Graficjarjem, ljubljanski Krim pa je na Rijekki premagal Orient 26:10 (12:0), medtem ko je bil Odred v tem kolu brez nastopa.

JUGOSLOVANSKI ROKOMETNI POKAL

Edina še: Odred in Krim. Med tremi slovenskimi zastopniki v tekmovalstvu za pokal predsednika Titu sta v nedeljo ostala samo še dva: moštvo Partizana iz Slovenj Gradca je izgubilo tekmo z zagrebškim Graficjarjem, ljubljanski Krim pa je na Rijekki premagal Orient 26:10 (12:0), medtem ko je bil Odred v tem kolu brez nastopa.

Dela voljno društvo

Judoisti in judostske akademске kluba Olimpijke so pred dnevi na rednem letnem občnem zboru obratnili z delom v minilem letu. To je bilo v delu organizativno študentski kolektiv prav tako pestro kakor že mnoga poprej. Se posebno pa velja naglasiti izredne uspehe tega kluba na raznih prijateljskih in prvenstvenih tekmovaljih v Sloveniji in drugih republikah, nadalje veliko skrb za kvaliteten napredek vsega društva ter prizadevanje, da bi ta novi sport simboli razširili med študentsko in drugo mladino. Prav v tej težnji je klub počel tudi največje delovne uspehe doseči in ima tako velik delež za razvoj juda in ju-jitsu v Sloveniji.

Po kratki bližini je v 80 letu starosti umrla naša ljuba mama, stara mama, sestra in teta. ČEČUJA BANIČ, roj. 1876, po domače Pogarčarjeva mama, postala je. Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, 9. novembra ob 14. uri iz hiše Zalosti, Bizovik št. 8, na pokopališče v Bizoviku. Založilo: sinovi Ivan z ženo Ivanro, roj. Skrijanc, Franc z ženo Marijo, roj. Leben in Tone, vnuki Mimi, por. Remc, Ivana, Marija, Tonček, brata Janez in Miha ter ostala sorodstva. Ljubljana Bizovik 7. novembra 1956.

KINO

KINOSPORED ZA SOBOTO

NO UNION: slovenski film 'KALA'. Režija Andrej Hlebec in Kreslo Golik. Igrajo: Stevo Zigon, Jure Dolak, Helena Kordal, Lojze Fotek. Predstave ob 16. 18 in 20 uri. Ob 10 uri matineja istega filma. Ob 22 uri barvna vesterna 'RANC PREKLETIH'.

AVTOMOBILNI AVTO TAM, prodam. Ljubljana, Tomičeva 9. VEČJO KOLICINO potiskanege in čistege časopisnega papirja ugodno prodamo. Kasopisno podjetje 'Slovenski poročevalci' - Ljubljana, Tomičeva 1-3. -4

NAJHITREJE vam obnovi in izdelava vse vrste karoserij: avtobusnih, tovornih in osebnih v zelo kratkem času in po konkurenčnih cenah. Karoserijska delavnica, Vir pri Domžalah, telefon 9-23, 397. R 2980-2

PRODAJA vstopnic od petka dalje na upravi Resljeva c. 36 od 10 do 12 ure in pol ure pred pričetkom predstave pri gledališki blagajni. - Rezervacije na telefon 32-020.

PRODAJA vstopnic od petka dalje na upravi Resljeva c. 36 od 10 do 12 ure in pol ure pred pričetkom predstave pri gledališki blagajni. - Rezervacije na telefon 32-020.

GLEDALIŠČA DRAMA LJUBLJANA Sobota, 8. nov. ob 19.30 uri: Maklakovski: Velika žetva. Izven in za podžetje. (Vstopnice so že v prodaji.)

KOLENDAR Sobota, 8. novembra: Bogomir Diplomirala je za inženirja gradbeništva Irena Kihar iz Murske Sobote. Iskreno čestitamo znanici.

OBGLASI

SLIKE ZA LEGITIMACIJE izdelava najhitreje FOTO HOLYNSKI, Cankarjeva 6. FOTO HOLYNSKI se priporoča za vsa fotografska dela v ateljeju in na terenu. - Fotografiramo povsod, kjerkoli želite. Telefon 21-639-2

Novo znižane cene avtomobilom 'CRVENA ZASTAVA' PO LICENCI FIAT

POTNIŠKI AVTOMOBIL 1400 BJ, 5-6 sedežev 2.970.000 din AVTOBUS 615 B, 14 sedežev 4.950.000 din KOMUNALNO VOZILO 615 B, za prevoz mesa, mleka, kruha 3.750.000 din

DELAVSKI ODER v LJUBLJANI Dvorane Doma sindikatov Sobota, 8. nov. ob 20 uri: George Kaiser: VOJAK TANAKA - Premijera

STUDENTJE POZOR! EKSKLUZIVNA STUDENTSKA PLESNA ZABAVA s velikim akademskim plesnim orkestrom bo v soboto 8. novembra v dvorani Osrednje štud. menze, Miklošičeva 12. Sodelujejo tudi: APO DIXIES in kotest MARJANA DERŽAJ

Matija Majdič Spremlil ga bomo na zadnjo pot v nedeljo, 9. novembra 1958 iz hiše žalosti, Menges, Novakova 6. DS, uprava in sindikalna podružnica Tovarne pozamenterije 'TRAK', Menges

Nenadoma nas je zapustila, v starosti 71 let naša draga žena, mama, sestra, teta, tašča, svakinja in stara mama IVANA JERAS roj. OKRSLAR po domače Smerarjeva mama

Umrla je moja zlata, nepozabna mamica, sestra, teta in svakinja KRISTINA PERHAVEC roj. ZAFRET Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, dne 9. novembra ob 16. uri iz Franciskove mrliške vežice.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem sporočamo žalostno vest, da je umrla naša ljuba žena, mama, sestra, teta, stara mama ALOJZIJA ERJAVEC, roj. ČERNAK

Dotrpel je v 88. letu naš ljubljani in vzorni oče, ded in pradedek, tast, svak in stric FRANC ŠTIMNIKAR les. industr. obratovnja v pokojju

V 73. letu starosti je prenehalo bitti predobro srce naše zveste in nepozabne MINE KONCAR ki je 52 let svojega življenja v delu žrtvovala naši družini.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem sporočamo žalostno vest, da nas je nepričakovano zapustil naš predragi mož, oče, stari oče, tast in brat TONE ZUPANČIČ poštni upokojenec

V Jugoslaviji edinstveni komercialni sejem najnovjših izdelkov s področja celotne elektronike Najlepša priložnost za sklepanje trgovskih poslov!

V Jugoslaviji edinstveni komercialni sejem najnovjših izdelkov s področja celotne elektronike Najlepša priložnost za sklepanje trgovskih poslov!

SODOBNA ELEKTRONIKA V LJUBLJANI OD 31. OKTOBRA DO 9. NOVEMBRA 1958

V Yorkshiru so pred kratkim organizirali volitve najlepšega otroka. Prvo nagrado je odnesel dvanajsetletni Christopher Zwitzer, ki ga volitve niso spravile iz tira, kot se to dogaja na ostalih prireditvah, kjer volijo razne »miss«. Pač pa ga je zelo razveselil pokal, ki ga je dobil in si ga z zanimanjem ogleduje.

Senca nad Avstralije

Tisoče kilometrov daleč od civilizacije, v oštrju puščavskih delov Avstralije, živi najpreprostejša ljudstva na svetu — plemo Bindibu, ki šteje danes manj kot dve sto ljudi. Pod pokroviteljstvom univerze v Melbourne in kraljevskega geografskega inštituta je obiskala posebna odprava okolice jezer Lake Mackay in Lake Hazlett. Med znanstveniki so krožile že dalj časa govorice, da živi v teh krajih, kamor že od leta 1873 ni stopila belčeva noga, neko zelo staro nomadsko plemo. Na 8000 km dolgi poti so se raziskovalci več tednov prebijali z avtomobilski skozi puščavo. Srečali so okrog 50 pripadnikov plemena Bindibu. Samo peščica jih je bila prišla v stik s civilizacijo. Skupina štiridesetih ljudi, na katere so naleteli člani odprave ob obali jezera Lake Hazlett, pa belega človeka še nikoli n videla. Pred presenečenimi Angličji so se odvijali prizori, kakršne je videl dotlej le malo kd.

Za plemo Bindibu je zgodovina še mlada. Še vedno žive kot naši predniki v kameni dobi. Njihovo orodje je iz kamna

in kosti, lončarstva ne pozna. Neznano jim je tudi poljedelstvo in razen nekoga na pol divjega psa nimajo niti ene domače živali.

Pred prihodom polkovnika Warburtona in Davida Carnegia, ki sta začela leta 1873 dobo izumiranja in propadanja avstralskih domačinov, so ves kontinent naseljevala plemena, podobna in sorodna ostankom Bindibu. Za raziskovalca primitivnih ljudstev je Avstralija še danes raj. Po vsej celini so raztreseni ostanki prvotnih prebivalcev. Plemo Bindibu je samo najnovejšo odkritje in hkrati tudi najprimitivnejše ljudstvo, ki ga poznamo danes.

Nekatera plemena, ki žive v puščavi, se morajo zahvaliti za svoj obstoj samo — žabam. Redka vrsta žabe hrani v telesu precejšnjo količino vode. To je edina pijača, ki jo poznajo prebivalci žgoče avstralske puščave. Prav tako nadvse cenijo med. Nепrestano stikajo za neko vrsto mravelj, ki hrani med v velikem želodcu.

Na severozahodu Avstralije živi plemo, katerega umetnost je skoraj edinstvena. Pri slikanju živali se poslužujejo načina, ki ga imenujejo strokovnjaki »slikarstvo z žarki-X«. Domačini Arnhemove dežele narišejo namreč zunanost živali in njen notranji ustroj.

Večina avstralskih preprostih ljudstev bolje pozna gospodarstvo sestav dežele kot evropski strokovnjaki. Niti ena vrsta rastline ali živali ni brez imena in možnosti za njihovo uporabo so marsikje izrabljene do skrajnosti.

Nad prvotnimi prebivalci Avstralije pa visi pošastna senca izumiranja. Nobeno ljudstvo ni nikoli takko. Itro izumiralo. Vzrokov nihče ne zakriva: stik s evropsko civilizacijo, ki pomeni prehod prepad med njihovim načinom življenja in našim, napačen odnos oblasti in pomanjkanje strokovnjakov za socialno antropologijo, ki rešujejo v okviru Commonwealtha, kar se še rešiti da.

VELIKA STAVA

PO POVESTI SAMUELA SCOVILLA
RISJE MIKI MUSTER

253. Ponoči je imel Peter čudne, hude sanje. Zdelo se mu je, da se bori z Jimom, toda Jim je vsako sekundo rasel. Vedno večji je postajal in z ogromno težo pritiskal Petra k tlom. Ves potan se je Peter prebudil in začutil, da mu zares leži na prsih nekaj mehkega, težkega, da nitj dihati ne more. Najprej se mu je zdelo, da še vedno sanja.

254. Potlej se je domislil, da se Jim norčuje in uganja z njim čudne šale. »Spravi se dol,« je zastokal, »kaj ne vidiš, da me boš še zadušil!« Sunil je z roko predse in otipal debele, kosmate kožo. V trenutku je bil docela buden, ko je zaslišal v odgovor globoko, jezno renčanje. Tudi Jima so zbudili čudni nočni glasovi.

255. »Vstani!« je zakričal, »Medved je, med je zavohal!« Kosmatinec se je odmajal iz ute, Jim je skočil za njim. Peter je pobral svoj kij in hitel za tovarišem. V mraku ga je na ramo zadela težka, mehka šapa. Ko bi bil medvedov udarec dobro merjen, se Peter najbrž ne bi več pobral. Tako pa se je le neznatno opraskan zvalil na tla.

Kako pisan je živalski svet!

V četrtem stoletju pred našim štetjem je Aristotel napisal prvi zoološki učbenik. Živali je štel v dve skupini: z rdečo krvjo in brez nje. Našel je 450 vrst živali. Leta 1758 je Carl Linné naštel že 4379 živalskih vrst. Danes nimajo cenitve zoologov med 900.000 in 1.200.000 vrstami.

Najbolj različne so si med seboj žuželke. Imed vseh živalskih vrst jih odpade nanje kar dve tretjini. Samo v ZDA imajo v seznamu »sovražnikov človeštva« več kot deset tisoč vrst žuželk. Žuželke se odlikujejo po tem, da se od vseh

živalskih vrst najhitreje razmnožujejo, da živijo v velikih rojih in imajo velik pomen za človekovo gospodarstvo. Par hišnih muh bi dal v petih polletnih mesecih, če bi ostali vsi potomci živi — 191 trilijonov muh!

V zadnjem času so ugotovili, da poznamo 8590 ptičjih vrst, sesalce pa cenijo na 3500 vrst. Klasifikacija je precej težavna, ker se zoologi med seboj ne ujemajo. Tako naštevajo na primer nekateri avtorji pri školjki brezobzobki 20 ali 400 vrst, drugi pa trdijo, da gre za eno ali dve vrsti, ostale pa naj bi bile le inačice.

Zanimivo je, da živi v morju samo 20 odstotkov živalskih vrst. Morske živali se namreč zaradi večje stalnosti

ekoloških činiteljev (svetlobe, temperature, kisika) težje spreminjajo v nove vrste. Žuželke so se na primer razvile v 240 milijonih letih v približno 700 tisoč vrst, pretežno v morju živeči raki pa v 520 milijonih letih le v 25 tisoč vrst.

Vedno več vinogradov

Najstarejše vinogradništvo na ozemlju današnje Jugoslavije se si uredili že stari Rimljani na nekaterih območjih ob Jadranu, pa tudi južno od Beograda, nekdanjega Singidunuma, ob Donavi. V Srbiji raste

danes trta na okrog 130.000 ha, kar je polovica vseh vinogradov v naši državi. Samo ožja Srbija pridelala letno okrog 42.000 vagonov grozdja, nekaj več kot tretjino pridelka vse države Avtonomna pokrajina Vojvodina je nekadašnja sloveča po odličnih vinogradih (še danes slovijo t. i. peščena vina!) pred nekaj desetletji pa so tamkajšnji kmetovalci opustili večino vinogradništva. Danes pridelava Vojvodina je okrog 13.000 vagonov grozdja. Nasprotno pa se Makedonija postopoma razvija v napredno vinogradiško področje. Makedonska vina so bila pred turško invazijo znana daleč naokrog, turški režim pa je zaviral razvoj vinogradištva iz verskih nagibov. V povojnih letih se je gojitev trte razširila od 10.000 na 20.000 ha. Spriče blagega podnebja pridelajo na 1 ha okrog 20 ton grozdja. Za

zdaj izvažajo okoli 500 vagonov kakovostnega črnega vina in ružice, nekaj pa tudi plemenite žilavke.

Drobiž

Winston Churchill preživi kot »upokojenec« večji del leta na francoski Rivieri, vendar za je težko najti, ker si stalno spreminja urnik. To okolnost spretno izkoristi neki lastnik motornega čolna. Člani njegove družine nenehno opazujejo starega državnika in obveščajo čolnarja, ki odpelje radovedne turiste za nagrado 10 dolarjev tja in ilim ga pokaze.

Mesar Bill Darroore iz Alstynjeja v ZDA je sklenil z delavci nenavadno pogodbo. Vsak večer lahko vzamejo iz blazine toliko denarja, koliko menijo, da so zaslužili. Ti edinstven odnos traja že devet let na zadovoljstvo vseh.

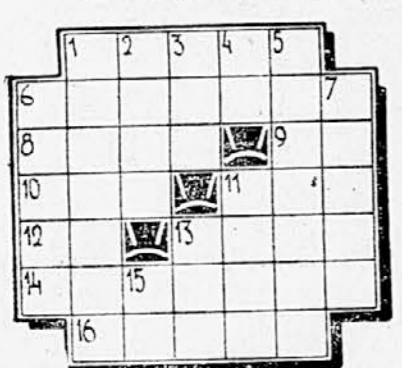
Serif mesteca Bernardina v Kaliforniji in njegov pomočnik sta zasledovala znanega žeparja, ki se je smukal okrog šotorov na selišču. Proti večeru sta se mu približala vsak s svoje strani. Pomočnik je vrgel tatu vrečo čez glavo in ga nato krepko premlatil. Ko je vrečo snel, je presenečen ugotovil, da je namesto tatu ujel — svojega šefat.

Liter silivke je popil na dušek kmetovalec Jovan Savvič iz Lukovnice za stavo pet sto dinarjev. Stavo je sicer ga je zadela kap in je v hitu umrl.

Stari Grki v Afganistanu

V Afganistanu so odkrili grški napis, ki priča, da je prodrla grška kultura v to deželo še v 3. stol. pred našim štetjem. Ta napis, vklesan v skalo pri Kandaharju, daje dragocene podatke o verstvu in prvem budističnem vladarju te dežele, kralju Asoki.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. znakma českih avtomobilov, 6. ime naših kulturno prosvetnih društev, 8. lastnost telesa, ki jo ugotavljamo s tehtanjem, 9. kratica za »varnostni svet«, 10. pesem hvalnica, 11. termin, 12. začetnici pesnika »Danaških elegij«, 13. jočila ob koncu stavkov, 14. cirkuski telovadec, 16. močan človek, športnik.

NAVPIČNO: 1. skandinavska država, 2. tkivo na površju telesa, 3. eden in drugi, 4. predlog, 5. odvetnik, 6. telovadna figura, 7. vzdržan človek, 11. vodne živali, 13. zemeljski tečaj, 15. oster konec polotoka.

REŠITEV VČERAŠNJE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. mladost, 6. Levi-vanta, -e, 9. areal, 10. kč, 12. krlj, 13. ais, 15. TS, 16. rjuha, -m, 19. Nemanja, 21. Aventin.

IZ DANAŠNJEGA »PAVLIHE«

HABEMUS PAPAM 23

— Mejdusi! Janez sem, Papež se pišem, pa še hišno številko imam 23!

Tri dni pozneje je Walrus, na novo pobarvan, tokrat s sivo barvo namesto s črno, popravljen, spet oskrbljen in s še bolj prisekanim mostom kot poprej — znova pomolil vitki kljun v zahodno nebo. To ni bila več nova podmornica, kakršno smo pripeljali lani iz New Londona. Milje, ki jih je prevozila, in bitke, ki jih je izbojevala, so pustile na njenem obličju žig. Na njem so ostala znamenja, ki jih je vtisnilo več kot sto globinskih bomb, in brazgotina, ki jo je pustila japonska granata. Jasno so se videle tudi spremembe, ki so jih prinesli čas in potreba po novostih, zahteve ComSubPaca in naša zavest o rečeh, ki smo jih potrebovali, da bomo bolje opravljali delo — več zasledovalnih aparatov, več koj, več prostora za shranjevanje živil, večja posadka.

Walrusov most je bil zdaj nizek in zapotegnjen. Periskopske podpornike je oklepalo golo jekleno ogrodje. V primerjavi z gladkimi, zaobljenimi mostovi novih podmornic, ki so prihajale iz Držav, je bil nekoliko nenavaden, a bolj prostoren in je prav tako dobro ustrezal namenu. Okrog mostu je bilo pritrjenih nekaj podstavkov za velikokalibrske strojnice, na njegovem sprednjem in zadnjem delu pa smo imeli dva dvocevna 20-milimetrska topa, ki sta bila takrat, kadar ju nismo uporabljali, pokrita z nepremočljivim okrovjem.

Na osrednjem krovu so popolnoma zamenjali naprave za nalaganje torpedov. Veliki jambor s prečko, ki je bil prej pritrjen spredaj na glavnem krovu, so odstranili že prej. Odstranili so tudi tripalčni protiletalski top, ki je bil prej postavljen na zadnjem delu mostu. Namesto njega je bil spredaj, tam, kjer je bil prej jambor, za oporo pri nakladanju torpedov, vrtljivi štiripalčni, ki je bil natanko takšen kot top, ki ga je imela stara S-16. Najbrž so ga vzeli z ene izmed njenih sester.

V notranjosti ladje je bilo tudi nekaj opaznih sprememb. Dali so nam precej kosov nove opreme, jih pritrtili na notranjo stran ladijskih zunanjih sten ali pa privili na tla. Gladke plutovinaste tapete, ki so pokrivalo stene oddelka za uravnavanje pritiska, so bile tam, kjer so odstranili stare in namestili nove, nekoliko poškodovane; zato je bil zunanji videz nekoliko

manj privlačen. Dobili smo nove aparate: napravo za avtomatično zasledovanje, pri katerem sta morala dva moža sproti vstavljati najnovejše podatke o hitrosti in kurzu — to nas je prisililo, da smo premostili risalno mizo za Jerryja Cohana dol v kontrolni oddelek; termometer, ki je meril temperaturo vode v različnih globinah; izboljšani radar SJ, ki je rabil več energije in ki je segal dosti dlje kot prejšnji; in nove klimatske naprave, ki smo jih potrebovali zaradi večje količine toplote, ki so jo oddajali novi aparati, pa tudi zato, ker se je naša posadka zaradi njih povečala.

In pred tistim, ko smo vnovič odpluli k obalam Kysuhuja, je spet prišlo do sprememb v moštvu. V oporišču je moralo ostati petnajst mož, deloma zaradi vrtilnega sistema premeščanja, deloma zato, da bodo s svojim strokovnim znanjem zadovoljili zahteve zvečanega gradbenega programa. Namesto njih pa je prišlo na podmornico osemnajst novih; vsi so ravnokar prispeli iz podmorniške šole in jim je bilo novo vse, kar je bilo v zvezi s službovanjem na podmornicah. Našo obednico je prizadela izguba Toma Schultza, ki je s prvo pošto prejel povelje, naj odide na podmorniško solo, kjer bo postal inštruktor. Njegovo mesto tehničnega častnika je ne brez strahu zasedel Hugh Adams, razen tega pa sta se nam na krovu javila tudi dva nova poročnika korvete.

V Gooneyville Lodge smo priredili Tomu poslovilni večer, on pa je obljubil, da bo v Državah obiskal naše matere, žene in sorodnike. Poročen pa ni bil nihče razen Jima in ta je tedaj, ko mu je Tom ponudil, da bo odnesel Lauri kakšno darilo ali posebno sporočilo, odkimal z glavo.

Posadka si je vneto prizadevala, da bi pokazala Tomu, kako priljubljen je bil, on pa je hotel tedaj, ko smo odhajali iz pristanišča, sam odvezati vse vezi, s katerimi smo bili pripeti k obali.

Vse te spremembe so povzročile, da je Keith, ki je bil zdaj že poročnik bojne ladje, zasedel mesto tretjega najstarejšega častnika na ladji, takoj za menoj in Jimom. Hugh je bil četrti in Dave Freeman, komaj nekaj mlajši od njega, peti; zdaj je

bil Keithov pomočnik, pa tudi častnik za zveze. Jerry Cohan je obdržal dolžnost častnika za zasledovanje, ki jo je imel na bojnem mestu, sicer pa je pomagal Hughu v strojnem oddelku. Oba nova poročnika korvete, ki sta se imenovala Patrick Donnelly in Cecil Throop, pa bosta prejela svoje najvažnejše dolžnosti po navodilih, tako kakor Jerry Cohan na prejšnji patrulji.

Meni samemu je ta novi red prinesel tudi neko nevšečnost: moral sem namreč deliti sobo še z nekim drugim, zakaj Walrus v prostoru okrog obednice še ni poznal tolikšnega udobja, kot ga je uživalo moštvo nekaterih pozneje zgrajenih podmornic. Throop, ki je bil izžreban, da bo spal na nepopularni novi koji, ki so jo pritrtili nad moje, je imel zelo zdravo in zelo glasno spanje. Ko smo se odpravili proti zahodu, sem premišljeval, kako dolgo ga bom mogel prenašati, posebno še takrat, ko se bodo začele neradne ure spanja med bedenjem in pozornim napanjanjem oči in ušes.

V svežnju papirjev, ki je vseboval povelje za operacijo, je bil list, kjer je bilo natipkano nekaj, s čimer vsaj za sedaj še ni bilo treba obremenjevati ostalih: zato sem ga pred tistim, ko sem izročil povelje Jimu.

Posebno pozornost je treba posvetiti staremu rušlucu iz razreda Akikaze, ki operira okrog Bungo Suida. Ta ladja se je nenavadno uspešno bojevala proti našim podmornicam. Kadar plove v spremstvu konvoja, je najraje na čelu. Nikoli ne iščite spopada z njo, razen v primeru, da bi vam okoliščine nudile izredne prednosti.

Prebral sem navodilo; potem sem ga prebral še enkrat. Za temi besedami je moralo biti nekaj važnega — dodatek k povelju me je spominjal na pogovor, ki sva ga imela pred meseci s kapitanom Bluntom. Obvestil o dogajanju okrog Bungo je bilo zelo malo, čeprav so med pomorski krožili cele zgodbe o Bungo Petu in o njegovih nenavadnih zmognostih pri obmetavanju z globinskimi bombami. Spomnil sem se, da mi je rekel kapitan Blunt: »Zdi se, da pozna celo imena svojih žrtev.«